

LETO XXXIV / ŠTEVILKA 01, JANUAR 2002 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI

A 330 TOLARJEV

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

U V O D N I K

D E L A V N I C A

OB ZAČETKU UVAJANJA

20 KLJUČEV

S projektom 20 ključev se v našem podjetju pričena pomembno obdobje, ki naj bi spremenilo dosednji način dela in pri delu motiviralo vse zaposlene z motom "VSAK DAN SMO BOLJŠI". Sistem uvajanja metode 20 ključev se običajno pričena z delavnico, ki smo jo imeli 22. januarja. V delavnici je sodelovalo 36 udeležencev, kar predstavlja 18% vseh zaposlenih iz vseh organizacijskih ravni podjetja. Udeleženi so bili predvsem tisti, ki bodo imeli pri uvedbi metode najbolj pomembno vlogo v projektu, to so strokovnjaki za ključne, vodje delovnih skupin in projektno vodstvo. Na ta način smo želeli zagotoviti razumevanje in podporo vseh zaposlenih za uvajanje izboljšav. Delavnico je vodila svetovalka podjetja Deloitte & Tuhe Maja Nosan, ki nas je seznanila z osnovami metode 20 ključev, z njihovimi učinki na poslovanje, z vlogo posameznikov v projektu in z načinom ocenjevanja podjetja po vseh 20 ključih. V nadaljevanju delavnice smo sami v skupinah ocenili stanje podjetja s pomočjo kontrolnih listov.

Metodo 20 ključev je razvil profesor Iwao Kobayashi, direktor East Japan PPORF Development Institute. Metoda predstavlja praktičen in razumljiv program medsebojno povezanih izboljšav poslovanja podjetja. Sistem 20 ključev je mednarodno priznana metoda stalnega in nadzorovanega podjetja, ki edino omogoča preživetje in napredek v današnjem svetu hitrih sprememb. Sistem zajema 20 področij izboljšav, ki so nujna za povečanje produktivnosti in zadovoljstva kupcev, dobaviteljev, zaposlenih in lastnikov.

Skupni cilj vseh ključev je preoblikovati organizacijo in jo trajno ohraniti v kondiciji in tako **HITREJE, CENEJE in LAŽJE** zadovoljiti kupca in s tem povečati tržni delež podjetja.

20 področij izboljšav je razporejeno v dvajset ključev, ki vplivajo na izboljšanje delovnih pogojev v podjetju in vzpostavljajo idealne razmere na delovnih mestih brez nepotrebnih izgub, v prijetnem okolju, popolnoma osredotočeno na skupne cilje podjetja.

Štirje temeljni kamni metode so ključni 1, 2, 3 in 20; ti ključni pospešujejo rast in razvoj ostalih šestnajstih ključev, ki povratno

vplivajo na temeljne kamne.

V nadaljevanju so na kratko podani poglavitni cilji posameznih ključev:

KLJUČ 1:

Čiščenje in organiziranje
Čiščenje, organizacija, lažje delo, pregledno delovno mesto, zadovoljstvo na delovnem mestu.

KLJUČ 2:

Organizacija sistema in vodenje s cilji

Racionalizacija organizacijske strukture, opredelitev poslanstva, vrednot in ciljev podjetja, identifikacija zaposlenih s postavljenimi cilji, usklajevanje med vodenjem od zgoraj navzdol in sodelovanjem od spodaj navzgor, sodelovanje med sodelavci na različnih ravneh odločanja.

KLJUČ 3:

Aktivnosti v delovnih skupinah

Skupinsko delo, motivacija, komunikacija, delo v majhnih poslovnih centrih, vloga vodij skupin.

KLJUČ 4:

Zmanjšanje medfaznih zalog

Zmanjšanje medfaznih zalog, zmanjšanje stroškov, boljša kakovost, krajšanje pretočnih časov.

KLJUČ 5:

Zmanjšanje časov nastavitve

Povečanje fleksibilnosti in hitrosti dela, razširjanje pilotskih projektov na celotno podjetje, skrajšanje nastavitvenih časov.

KLJUČ 6:

Vrednostna analiza delovnih postopkov

Povečanje produktivnosti, analiza vrednosti operacij/procesov, izločanje aktivnosti, ki ne ustvarjajo vrednosti, stalne izboljšave, vključevanje vseh zaposlenih v sistem stalnih izboljšav.

KLJUČ 7:

Proizvodnja brez nadzora

Odprava stroškov nadzora, minimizacija izmeta, razširjanje pilotskih projektov na celotno podjetje, avtomatizacija strojev in naprav.

1. Udeleženci delavnice 20 ključev
2. Svetovalka podjetja Deloitte & Tuhe Maja Nosan
3. Levo Leopold Mori, desno Silvo Pritrznik
4. Delovna skupina z leve: Mitja A. Jandl, Ernest Ruter, Darja Hain, Pavlina Areh

KLJUČ 8:

Povezava proizvodnih procesov

Racionalizacija toka materialov in informacij med različnimi procesi in oddelki, komunikacija, funkcionalna in fizična povezavnost med procesi, različne metode za medsebojno povezavo med procesi, sistemi push in pull.

KLJUČ 9:

Vzdrževanje strojev in opreme

Preprečevanje okvar, razvoj sodelovanja med proizvodnjo in vzdrževanjem, povečanje izkoriščenosti strojev, vodenje evidence o delovanju strojev, preventivno vzdrževanje strojev in naprav.

KLJUČ 10:

Organizacija delovnega časa

Časovna disciplina, delovne navade, ki dodajajo vrednost, sestanki delovnih skupin pred začetkom dela, pozitivno, prijateljsko vzdušje.

KLJUČ 11:

Sistem zagotavljanja kakovosti

Minimizacija stroškov kvalitete, vgradnja kvalitete v sam proizvodni proces, organizacija preskrbovalne verige, koncept notranjih/zunanjih kupcev, podpora in povezava s sistemom ISO 9000, izboljšanje kakovosti, meritve, hitra povratna informacija, cilj je 0% izmeta.

KLJUČ 12:

Odnosi z dobavitelji

Učinkovita organizacija preskrbovalne verige, notranji dobavitelji, zunanji dobavitelji, sodelovanje med dobavitelji.

KLJUČ 13:

Odpravljanje vseh izgub

Odpravljanje odvečnih operacij (iskanje, hoja čakanje...), povečanje deleža potrebnega dela, merjenje in izločanje aktivnosti, ki ne ustvarjajo vrednosti za kupce.

KLJUČ 14:

Spodbujanje zaposlenih k izboljšavam

Mobilizacija človeške ustvarjalnosti, zaposleni uvajajo lastne ideje, delavnice za izboljšave, razširjanje delavnic

in opreme za izboljšave na celotno podjetje.

KLJUČ 15:

Širjenje usposobljenosti zaposlenih

Zaposleni obvladajo različne veščine, navzkrižno usposabljanje, poenostavitev delovnih postopkov, fleksibilnost organizacije in osebni razvoj posameznika, usposabljanje med delovnimi skupinami.

KLJUČ 16:

Pravočasna dobava, hitri odzivi na spremljajoče zahteve trga, planiranje, operativna priprava dela in kontrola vseh virov.

KLJUČ 17:

Definicija učinkovitosti, motiviranje zaposlenih z zastavljanjem realističnih ciljev, vključevanje zaposlenih v določanje standardov, časovni normativi.

KLJUČ 18:

Računalniška podpora poslovanju

Povečanje zmogljivosti s pomočjo informacijskih tehnologij (IT), zmanjšanje odvečnih del pred uvedbo IT, integriran informacijski sistem.

KLJUČ 19:

Varčevanje z energijo in materiali

Povečanje izkoriščenosti materialov, zmanjšanje obremenitev okolja, kultura varčevanja pri stroških, začetek z obstoječo infrastrukturo in nadaljevanje z

naprednejšo tehnologijo, povezava s standardom ISO 14000.

KLJUČ 20:

Obvladovanje vodilnih tehnologij

Neopredmetena tehnologija, (znanje in izkušnje zaposlenih, sposobnost in hitrost razvoja ter uvajanja novih tehnologij), opredmetena tehnologija (stroji, naprave, infrastruktura), iskanje področij za doseganje konkurenčnosti, posnemovalno primerjanje (benchmarking).

Podjetje se s pomočjo kontrolnih listov ocenjuje na vsakem od 20 področij, ki jih predstavljajo ključi. Za vsak ključ je možna ocena od 1 - 5, pri čemer je najnižja ocena 1, najvišja pa 5. Ta način daje sistem, s katerim lahko primerjamo podjetja v različnih državah in panogah ter napredek podjetja po uvedbi te metode. Pri ocenjevanju lahko podjetje zbere od 20 do 100 točk.

Na osnovi kontrolnih listov - vprašalnikov za vsak ključ smo na delavnici v skupinah, ki smo jih oblikovali z udeleženci po principu sorodnih del, ocenili sedanje stanje podjetja po vseh dvajsetih ključih.

To oceno za podjetje lahko na zelo pregledni način prikazemo v tabeli (levo spodaj) in v radarskem diagramu (desno spodaj)

Ocenili smo, da je naše stan-

je podjetja na 26,45 točkah oziroma povprečje za 20 ključev na nivoju 1,32.

Ocenjeno stanje za naše podjetje je nekoliko nižje od začetne ocene drugih podjetij, ki so začele uvajati to metodo, kar pa je razumljivo, saj smo do sedaj le sanirali stanje, ne pa izvajali ciljnih ukrepov za razvoj podjetja.

Po oceni stanja nas čaka še veliko dela preden bomo začeli uvajati metodo dvajsetih ključev.

Izbrati oziroma določiti moramo skupaj s svetovalci Deloitte & Tuche prioritete ključe, ki jih bomo uvajali v podjetju v letu 2002. Izbor ključev je odvisen od potreb v podjetju (ocena stanja, strategija podjetja, mnenja zaposlenih in vodstva ter mnenja svetovalcev po ogledu podjetja).

Izdelati in vzpostaviti moramo organizacijo za podporo projekta 20 ključev. Določenega imamo že odgovornega vodjo projekta, to je direktor Silvo Pritrznik, vodja projekta je Paulina Areh in tri svetovalce Mitjo Jandla, Leopolda Marija in Draga Pogorevca.

Za prioritete ključe bomo imenovali "strokovnjake za ključe in vodje uvajanja ključev" ter oblikovali delovne skupine za vse zaposlene v podjetju in določili vodje posameznih delovnih skupin.

Izdelali bomo akcijske načrte uvajanja metode 20 ključev v podjetje z zastavljanimi cilji napredka v posamezni delovni skupini za vsak ključ posebej.

Vse te aktivnosti bomo izvedli v mesecu februarju, tako da bo uradni začetek UVAJANJA METODE 20 KLJUČEV v podjetje v mesecu MARCHU. ▲

Literatura: Deloitte & Tuche

	Povprečna ocena za podjetje	CSI
Ključ 1	1,26	
Ključ 2	1,09	
Ključ 3	1,51	
Ključ 4	1,23	
Ključ 5	1,18	
Ključ 6	1,14	
Ključ 7	1,09	
Ključ 8	1,32	
Ključ 9	1,05	
Ključ 10	1,84	
Ključ 11	1,27	
Ključ 12	1,37	
Ključ 13	1,00	
Ključ 14	1,23	
Ključ 15	1,33	
Ključ 16	1,05	
Ključ 17	1,36	
Ključ 18	1,14	
Ključ 19	1,18	
Ključ 20	1,09	

Seštevek točk 20 ključev	26.55
Povprečje 20 ključev za celotno podjetje	1.33

NAJPRIZADEVNEJŠI LASTNIKI GOZDOV V LETU 2001 V KOROSKI REGIJI

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Ⓕ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Zavod za gozdove Slovenije je že tretje leto med lastniki gozdov izbral najprizadenejšega lastnika gozdov po posameznih območnih enotah. Izbor poteka predhodno po točno določenih kriterijih (velikost gozdne posesti, navezanost lastnikov na gozd, negovanost gozda, kakovost opravljenih gojitvenih in varstvenih del ter sečnja in spravilo lesa, upoštevanje večnamenske vloge gozda, sodelovanje pri vzdrževanju gozdnih cest in vlak, sodelovanje pri načrtovanju in odbiri drevja za posek, sodelovanje z javno gozdarsko službo pri izobraževanju znotraj območja).

Po krajevnih enotah izberejo gozdarji najprizadenejšega lastnika, izmed njih pa posebna komisija izbere, glede na število zbranih točk, najprizadenejšega lastnika v območju. Poleg omenjenih kriterijev upoštevamo tudi zastopanost po posameznih dolinah (Dravska, Mežiška, Mislinjska), saj so prizadevni lastniki, ki se zavedajo pomena gozda in svoje odvisnosti od zelene drevesne banke, po vsej koroški regiji. Vsako leto se sreča vseh štirinajst izbranih najprizadenejših lastnikov gozdov iz vseh območij na drugem koncu Slovenije, kjer jim vodstvom ZGS na prijetnih srečanjih podeli priznanja.

4. decembra 2001 se je v Turnišču udeležil podelitve priznanj v Koroški regiji izbran najprizadenejši lastnik gozdov **JOŽE ROŠER "Plentak"** iz Mislinje. Med kandidati za najboljšega lastnika gozdov so bili poleg njega še **RUDI SGERM, p.d. Šgerm** iz Orlice na Pohorju, **JOŽE MATIJA, P.D. LEDINEK** z Ojstrice nad Dravogradom in **JAKOB ŽAŽE "PAPEŽ"** iz Leš nad Prevaljami.

JOŽE ROŠER "Plentak" iz Mislinje je že vrsto let zvest gozdu, saj mu je ta drugi dom. Danes živijo Rošerji v novo zgrajeni hiši v zaselku Straže pri Mislinji, kjer imajo tudi novo

Jože Rošer "Plentak"
▲▼ Foto Gorazd Mlinšek

gospodarsko poslopje. Od stanovanjske hiše je lep razgled po Mislinjski dolini in Pohorju, kjer imajo Rošerji 31 ha gozda. Pri Plentakovi na Tolstem vrhu je preživel Jože svojo težko, pa vendar lepo mladost. Rad se spominja materinega pripovedovanja, kako hudi so bili krizni časi okoli prve svetovne vojne, ko so na marsikateri hribovski kmetiji zaradi najrazličnejših vzrokov osiromašili in so bili prisiljeni prodati "grunt". Jožetovi mami je uspelo s trdo voljo in odrekanjem ohraniti Plentakovo domačijo, kamor se Jože vrača zelo pogosto. Kadar mu čas dopušča, se poda pod krošnje gozdnega drevja. V svojem gozdu, kateri se razprostira od reke Mislinje v nadmorski višini 800 m vse do 1000 m nad morjem, sprošča duhovno in fizično energijo. Veliko razmišlja o naravi, varovanju okolja, življenju v gozdu, še posebno pa o delu v gozdu. V veliko pomoč so mu pri gospodarjenju z gozdom strokovni nasveti gozdarjev javne gozdarske službe iz KE Mislinja, pa tudi strokovna literatura o delu v gozdu - še posebno pa o negi in varstvu gozdov. Z veseljem se udeležuje izobraževalnih aktivnosti, katere pripravljajo gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije. Vsa dela v gozdu opravlja sam. Raje neguje mlad gozd kot pa seka. Prijetno se je

Rošerjeva domačija, kjer danes živi Jože z družino.

Rošerjeva bica Marija - v veliko pomoč Rošerjem.

sprehoditi po Plentakovem gozdu, katerega je pred osmimi leti na večji površini ogolel rušilni veter. Danes so rane vetroloma zaceljene tudi z Jožetovo po-

močjo. S pravilnimi negovalnimi, varstvenimi ukrepi in sadnjo listavcev pomaga naravi, da bo nekdanj zasmrečen labilen gozd postal stabilen. Jože želi ohrani-

Z leve: zet Blaž, Rudi Sgerm in revirni gozdar Miha Sgermova domačija.
▲▼ Foto Gorazd Mlinšek

ti lep zdrav gozd tudi prihodnjim rodovom. Pri tem so mu v veliko pomoč vsi njegovi domači, ki razumejo njegova prizadevanja za skrb v domačem gozdu. Jožetu želimo, da bi še dolgo negoval svojo skrb in prizadevanje za ohranjanje raznolikega gozdnega bogastva in mu čestitamo za izbor za najprizadenejšega lastnika gozdov v letu 2001 v Koroški regiji.

Vendar pa Jože ni osamljen, saj so v gozdnogospodarski območni enoti Slovenj Gradec še mnogi zelo skrbni gospodarji gozdov, ki se zavedajo pomena gozdov za obstoj njihovih kmetij.

Starosta med njimi je tudi RUDOLF SGERM iz Zgornje Orlice na Pohorju.

Bralci Viharnika ga že dobro poznamo, poznajo pa ga tudi gozdarski strokovnjaki in drugi ljubitelji narave doma in v tujini. Kljub visoki starosti se Rudi pogosto poda po strmeh in jarkastem pobočju na ogled svojega zelo ohranjenega in negovanega prebiralnega gozda. Skrb za gozd je podedoval Rudi po svojih starših, za Sgermov gozd so skrbeli tudi že prejšnji rodovi. O tem nas prepričajo stare in debele smreke in jelke, med katerimi je prava drevesna lepota Sgermova smreka - največja smreka v Evropi. Tako kot je vitalna več kot 62 metrov visoka Sgermova smreka, tako je vitalen ves Sgermov gozd. Tudi stalna Rudijeva prisotnost in skrb za gozd zelo pripomore, da je njihov gozd še zelo ohranjen. Skrbno organizira in pomaga pri kakovostno opravljenih sečnjah in spravilu lesa. Kljub zelo dobri odprtosti gozda z gozdnimi vlakami in gozdno cesto, podirajo dreve v Sgermovem gozdu premišljeno in skrbno. Poškodbe zaradi sečnje in spravila hlovdovine na odraslem drevju in mladju skoraj ni. Rudija pogostokrat srečamo z motiko in sekuro v roki, ko po končani sečnji kar sam ureja in popravlja vlake. Poskrbi pa tudi za popolni gozdni red. Vrsto let mu je dajal strovne nasvete tudi njegov brat Franjo Sgerm - dolgoletni profesor gozdarstva. Danes pa radi zahajajo k Sgermu številni domači in tuji gozdarski strokovnjaki, o umetnosti gospodarjenja v kmečkem prebiralnem gozdu pa se vsako leto ob Rudijevi prisotnosti učijo na terenskih vajah študentje gozdarstva iz Biotehniške fakultete. Sgermovo doma-

Rudi Sgerm

Jože Matija z ženo Albino

čijo obiskujejo številne ekskurzije, saj ima smisel za komuniciranje z javnostjo vsa družina. Še posebno radi zahajamo k Rudiju tudi gozdarji, saj je sodelovanje z njim zelo prijetno in koristno. Naj poteka sodelovanje med Rudijem in gozdarji še mnogo let!

V skupino najprizadenejših lastnikov gozdov je bil izbran tudi JOŽE MATIJA z Ojstrice nad Dravogradom. Jože je z ženo Albino lastnik Ledinekove domačije, posestvujeta pa tudi strmo Jamnikovo posest na Sv. Duhu. Ledinekova domačija leži na nadmorski višini 750 m, strma pobočja porašča na obeh posestvih 25 ha gozda. Gospodar Jože je prišel na Ledinekovo kmetijo iz Zdovčeve kmetije pod Uršljo goro leta 1976. Na strma pobočja nad Dravo ga je privabila in pripeljala žena Albina. Kmetijo so popolnoma prenovili. Imajo sodobno opremljen hlev, glavna kmetijska dejavnost jim je proizvodnja mleka. V letu 2001 so oddali 123 000 litrov mleka.

Jakob Žaže pred domačijo.

Uredili so tudi negozdne površine za strojno obdelavo. Dvajset let so investirali v posodabljanje kmetije, banka jim je bil gozd, ki je bil zaradi tega obremenjen. Kljub močnim posegom je danes gozd negovan. Jože opravlja ob pomoči sinov vsa dela v gozdu sam. Redno sodeluje pri raznih gozdarskih delavnicah, organiziranih s strani gozdarjev kra-

jevne enote Dravograd. Sodeluje in upošteva navodila gozdnogospodarskega načrtovanja. Sam pravi, da je sodelovanje z gozdarji zelo dobro, saj so danes ti bolj dostopni do lastnikov kot so bili nekoč.

Na Ledinekovi domačiji jih živi sedem, med njimi so štirje otroci, trije sinovi in hči. Jože hodi v službo, Marko je študent strojništva v Mariboru, Janez obiskuje osnovno šolo, prijetna Sabina pa si nabira znanje v srednji poslovni šoli v Slovenj Gradcu. Vsem Ledinekovi želimo veliko uspehov pri njihovem delu, očetu Jožetu pa še veliko zdravih zagranjih let pri delu v gozdu!

Že tretjič je bil v občini Ravne na Koroškem izbran za najprizadenejšega lastnika gozdov **JAKOB ŽAZE, p.d. Papež z Leš nad Prevaljami.** Je lastnik srednje velike kmetije, kjer živi sam, v veliko pomoč mu je pri gospodinjstvu gospa Magda. Papeževa kmetija je na lepem kraju, zato k Papežu radi prihajajo mnogi, kateri so prijetno postreženi z domačimi jedmi. Jaka pa je najraje v gozdu, čeprav mu veliko časa vzame tudi živina. Skrbno opravlja vsa dela v gozdu.

Čeprav živi z gozdom vse življenje in ga dobro pozna pravi, da mu je vsak gozdarjev nasvet dobrodošel. Rad se tudi dodatno izobražuje. Znan mu je sona-

raven (naravi prijazen) pristop do dela v gozdu, katerega naj neguje še vrsto let!

Izbor najprizadenejšega lastnika gozdov s strani Zavoda za gozdove Slovenije postaja že tradicionalen. Vsi prizadevni lastniki gozdov si zaslužite javno pohvalo. Gozdarji ZGS si želimo nadaljnjega dobrega sodelovanja z vami!

KDO BO CERTIFICIRAL SLOVENSKE GOZDOVE

VERONIKA Z. VALENTAR, univ. dipl.inž.gozdarstva

Eden prvih ukrepov na področju gozdarstva je bila uvedba certifikata FSC (Forest Stewardship Council), ki so ga kmalu sprejele številne svetovne države, med njimi tudi nekaj južnoameriških, kjer je izsekavanje tropskih gozdov najbolj prisotno. Podpisnice so se zavezale, da bodo z gozdovi, ki imajo oznako FSC gospodarile trajnostno, to pomeni, da bodo trajno zagotovljene vse funkcije, ki jih gozd mora opravljati. V Evropi je v skladu s Helsinškimi kriteriji, sprejetimi na ministrski konferenci o varstvu gozdov v Evropi nastala organizacija PEFC (Pan European Forest Certificat), ki ima svoj sedež v večini evropskih držav. Ker je pridružena članica tudi Slovenija, bo ustanovitev te organizacije prav gotovo zanimala vse, ki jim prodaja lesa pomeni pomemben prihodek.

Kaj je PEFC?

Pisarna PEFC je bila uradno ustanovljena 30. junija leta 1999 v Parizu. V organizacijo se je najprej vključila prostovoljna privatna iniciativa z namenom prodaje lesa po kriterijih, določenih z resolucijo o varovanju evropskih gozdov, sprejeto na helsinški in lisbonski ministrski konferenci leta 1993 in 1998. Les iz teh gozdov je označen z logotipom PEFC, kupci izdelkov, narejenih iz tega lesa, pa naj bi bistveno prispevali k trajnostni rabi gozdov. V bistvu torej gre za spremljanje lesa iz gozda do končnega izdelka, kjer mora biti količina z logotipom označenega rezanega ali kasneje obdelanega lesa logično manjša od količine posekanega lesa v gozdu. Tako imenovanih Lisbonskih kriterijev je šest in poudarjajo ohranjanje gozda kot ekosistema ter vključitev v globalni krogotok ogljika na zemlji, pomembnost vitalnosti in zdravlja gozdnih ekosistemov, razširitev funkcij gozda na gozdne in negozdne funkcije, biološko pestrost v gozdnih ekosistemih, varovalno vlogo gozdov v smislu ohranjanja tal in vodnih virov ter pomembnost ostalih socio-ekonomskih funkcij.

Vključene članice

Leta 1998 se je nekaj lastnikov gozdov iz Finske, Nemčije, Norveške, Francije, Avstrije in

Na konferenci o okolju in človeških virih leta 1992 v Riu de Janieru so številne države udeležence sprejele sklep o trajnostnem zagotavljanju osnovnih virov za preživetje človeštva. Hkrati s tem sklepom je bil sprejet tudi dogovor o ohranjanju tropskih gozdov, saj njihovo uničevanje vodi do nepredvidljivih klimatskih sprememb, splošni otoplitvi, hkrati pa se ruši naravni krogotok atmosferskih plinov.

Švedske skupaj s predstavniki lesne industrije odločilo podpreti iniciativo PEFC. Kmalu so se pridružile še Belgija, Češka, Danska, Velika Britanija, Madžarska, Irska, Latvija, Luksemburg, Portugalska, Slovenija, Španija in Švica.

V teh državah površina zasebnih gozdov presega površino 100 milijonov hektarov, skupna posekana lesna masa pa znaša približno 280 milijonov kubikov letno. Projekt so podprle tudi Kanada, Malezija in ZDA skupaj s posameznimi predstavniki iz Avstralije, Brazilije, Južne Afrike in Nove Zelandije. Tako je članstvo te organizacije danes razširjeno po vsem svetu, v prvi vrsti pa je to organizacija, namenjena združenju lastnikov gozdov ter lesni industriji iz evropskih držav.

Kako deluje PEFC?

Na nacionalnem nivoju morajo vse zainteresirane strani upoštevati nacionalne standarde in nacionalno klasifikacijsko shemo, ki mora biti v skladu s strogimi mednarodnimi predpisi PEFC.

stroške.

Združuje okrog 12 milijonov lastnikov gozdov in ni profitna organizacija.

Njen osnovni namen je namreč varovanje gozdov kot enega najpomembnejših evropskih ekosistemov. Članstvo v organizaciji je pomembno predvsem za manjše posestnike, saj v konkurenčnem boju lahko dokažejo, da je gospodarjenje v teh gozdovih v nasprotju z mnogimi večjimi koncerni trajnostno. Pomembno je, da se certificiranje gozdov začne na regionalni ravni. Tak primer je Bavarska, kjer je 500 000 lastnikov gozdov z gozdno posejto, v povprečju veliko 2,7 ha. V tem primeru je možna certifikacija celotne regije, v kateri lahko lastniki s podpisom pogodbe pridobijo licenco PEFC. Ta oblika certifikacije zaradi organiziranega trga pomeni zmanjšanje stroškov za lastnike, hkrati pa spodbudo za trajnostno gospodarjenje z gozdovi. Članstvo v organizaciji poleg tega zagotavlja kredibilnost, transparentnost, sodelovanje vseh zainteresiranih v verigi, stroškovno učinkovitost ter zmanjšanje tveganja.

Certifikat PEFC v Sloveniji

Slovenija je skupaj z Belorusijo, Estonijo, Madžarsko, Litvo in Luksemburgom ostala v fazi ustanavljanja PEFC na nacionalni in mednarodni ravni. Še predlani je sodelovala na mednarodnih delavnicah, zaradi neurejenih razmer na področju gozdarstva pa se je proces ustavil in Slovenija že lansko leto na mednarodni ravni ni sodelovala več.

V fazi ustanavljanja je slovenski certifikacijski svet, v katerem sodelujejo predstavniki Gozdarskega inštituta, Ministrstva za gospodarstvo, Zavoda za gozdove Slovenije, Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov, Ministrstva za okolje in prostor, Kmetijsko-gozdarske zbornice, Zadržne zveze, Regionalnega centra za okolje za srednjo in vzhodno Evropo, Obrtne zbornice Slovenije ter združenj za gozdarstvo, trgovino, lesarstvo, celulozo in papirno industrijo pri Gospodarski zbornici Slovenije ter Združenja lastnikov in lovskih upravičencev. Potrebno je izde-

Certifikacijska telesa, pooblaščenca s strani mednarodnega akreditacijskega telesa, morajo certificirati vse gozdove po nacionalni certifikacijski shemi, sledi pa pridobitev logotipa PEFC.

PEFC je razvil tako imenovani verižni sistem (chain of custody), v katerega so vključeni lastniki gozdov, gozdarska industrija in trgovina z namenom zagotavljanja učinkovit in poceni sistem z ugotavljanjem porekla od potrošnika do proizvajalca. Verifikacija mora opravljati neodvisna tretja ustanova. Temelji na notranji kontroli in vključuje komunikacijo med posameznimi členi verige, zagotavlja pa učinkovit in poceni nadzor nad proizvodi od poseka lesa do končnega proizvoda.

Priporočljivo je, da poreklo proizvoda temelji na standardih ISO 9002 in ekoloških standardih kot sta ISO 14001 ali EMAS. PEFC predstavlja okvir za vzajemno prepoznavnost, konkurenčni boj med posamezniki pa izboljšuje kakovost in niža

lati tudi nacionalno certifikacijsko shemo, seveda pa nas čaka še pridobitev lastnikov gozdov in domače lesne industrije, kar je ključnega pomena za začetek certificiranja slovenskih gozdov. Certificacijo naj bi prevzela Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije, ki pa zaenkrat sploh nima kadrov.

Delavci Zavoda za gozdove Slovenije so po njihovem mnenju edini prisotni na terenu, vendar v letih, odkar obstajajo niso naredili nič za boljšo organiziranost lastnikov, saj so problemi nedoseganja desetletnih etatov, negovanosti gozdov in razdrobljenosti gozdne posesti tisti, ki zaenkrat na naše državne gozdarske uslužbenke mečejo slabo luč.

Certifikati drugod niso stvar politike, ampak pomenijo bolj konkurenčen nastop na trgu, s tem pa seveda doseganje višjih odkupnih cen. To seveda ne pomeni, da bi se s pridobitvijo gozdarskega certifikata bistveno izboljšal položaj lastnikov gozdov in lesne industrije, lahko pa pomeni večjo prepoznavnost Slovenije v evropski lesni trgovini. Odstotek izvoza lesa iz Slovenije ni zanemarljiv, po drugi strani pa se hvalimo z dolgoletno tradicijo sonaravnega gospodarjenja v naših gozdovih. Zal svet potrebuje dokaze na papirju in ena od teh oblik je tudi certifikat, ki bi ga pri nas z malo volje lahko pridobili in na tujih trgih nastopali kot enotna regija. Navsezadnje vsi lastniki gozdov plačujejo zbornični prispevek, čeprav mnogi sploh ne vedo, zakaj.

Če se bo Slovenija odločila sodelovati v organizaciji PEFC, namreč tudi to ne bo zastoj, ampak bo moral vsakdo, ki bo hotel prodajati les pod tem logotipom, dodatno seči v žep. Tega seveda ne bo storil, če ne bo imel koristi v obliki višje odkupne cene, možnosti za dodaten zaslužek z delom v gozdu itd. Eden pomembnih kriterijev za pridobitev certifikata je tudi človeku prijazno delo v gozdu, to pa je kriterij, kjer bi Slovenci morali delati popravni izpit.

Gozd je eno naših velikih bogastev in ni dovolj, da se tega zavedamo, ampak moramo to dejstvo znati tržiti. Žal je pri nas tako, da imajo še vedno vodilno besedo politiki, stroka pa molči in prikimava. Pa ne zato, ker bi se z vsem strinjali. ▲

KOZJAŠKI ŠINTLI

KRISTL VALTL

Če vas pozdravijo šintli, ste v Kozjaško - Koroški pokrajini.

Foto Jerneja Čoderl

Vsaj enkrat je nekdo, tudi v strokovnih krogih zapisal besedo »šintli«, namreč tako kot temu pravijo tukajšnji domačini najbrž že stoletja?

Na Muti, v avli občinske stavbe je bila v desetih dneh novega leta na ogled zanimiva razstava in širša predstavitev, deloma zgodovine, izdelave in uporabe šintlov, seveda vključno z orodjem in opisom ustreznih dreves, torej surovine za šintle.

Skoraj bi lahko trdili, da bi v evropskem prostoru težko našli po kritini tako značilno podobo stavbarstva, kot smo jo negovali in premogli prav v koroški pokrajini. Ne samo na podeželju, tudi na trške in mestne hiše, na imenitne gradove, cerkve in še kam so pribijali šintle. Šintl ali v drugačnih obdelavah les je bil hvaležna kritina. O trajnosti naj presodi vsak sam. Petdeset do šestdeset let ali celo dlje je držala dobra »šintlska« streha. In koliko zdržijo današnje, sodobnejše kritine.

V študijskem krožku so gozdarka Jerneja Čoderl, seveda ob pomoči kolegov sodelavcev in kmetov pripravili raziskavo in prikaz o izdelavi in uporabi šintlov na Kozjaku, vse od lesa do različnih načinov uporabe. Sočasno se je rodila knjižica, ki ima nedvomno pravo zgodovinsko vrednost, najbrž tudi vrednost v stroki, saj nam ohranja

Otvoritve razstave in promocije »šintla« se je med drugimi udeležil tudi župan občine Muta Ivo Draučbahar. Foto Kristl Valtl

neko vedenje o izumirajočem znanju preteklosti. Razstava je bila deležna precejšnje pozornosti, saj je bila celovita, v napisani besedi razumljiva, z orodji pa nazorna. Kot soavtorji brošure so se podpisali Jerneja Čoderl, Simon Štruc, Franci Habjan in Zdravko Cesar, slednji je opisal gorenjske »šikelne«. Oblike in načini kritja pa so nazorno pokazani na razstavljenih delih.

Pravi šintlarji se nikoli niso hvalili, mojstra je hvalilo delo! Občudovali smo ravne »plane«, enako nagnjene šintle, poravnane po »žlahti«. Tudi kupe šintlov so zlagali tako, celo na vozove so strogo nalagali po »rižah«.

V študijskem krožku so govorili tudi o inpregnaciji. Na Koroškem imamo še največ dokazov, takšnih in drugačnih, ki pa še nobeden ni uspel odločno dokazati smisla ali prednosti dodajanja nam danes znane kemije. Če smo bolj pozorni lahko opazimo, da se šintli nekako vračajo; da bi lahko bili celo dodatni zaslužek kmetijam? Študija je nedvomno raziskala, zapisala in fiksirala zanimiv delček naše preteklosti in zasluži pozornost.

Kdo še pomni, kako se razbolijo kolena in križ pri pokrivanju in kako čarobno je poslušanje dežnih kapljic, ko udarjajo na lesene strune starih šintlov? Ko veter odpihne zadnje šintle, propade hiša - umre rod! ▲

INFORMATIVNI GOZDARSKI STORŽI V JANUARJU

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Januar je mesec birokracije tudi v gozdarstvu. To je čas, ko je potrebno narediti inventuro skozi prejšnje leto opravljenih del. Analize o delu v preteklem letu pa služijo za izboljšanje delovnih uspehov v tekočem letu. Tako smo intenzivno urejali in zbrali podatke za letno poročilo o delu v letu 2001, o katerih vas bomo še seznanili.

Osnova za dobro planirano izvedbo dela v gozdu (sečnja, gojenje, varstvo) so tudi kvalitetni gozdnogojitveni načrti. Revirni gozdarji intenzivno zbirajo na terenu informacije za obnovo gozdnogojitvenih načrtov. Gozdnogojitveno načrtovanje je dolgoročno v okviru načrtovanih enot in kratkoročno v okviru negovalnih načrtovalnih enot (za obdobje največ deset let). S pomočjo zastavljenih kratkoročnih ciljev in postopnim ukrepanjem v mladostnih fazah in starejšem gozdu težimo k dolgoročno optimalno zastavljenim ciljem - zdravega vitalnega odraslega gozda.

Revirni gozdarji pripravljajo na terenu tudi objekte za nego

(označba dreves za prvo in drugo redčenje) in redno sečnjo po letnem planu. Lastnikom gozdov, ki imajo v letošnjem letu planirana gojitvena dela svetujemo, da se, v kolikor bo vreme dopuščalo, lotijo predvidenih gojitvenih del.

Letoŕnja zima z malo snega ne ovira gozdarjev pri vsakoletnem rednem pregledu zdravstvenega stanja gozdov. Tako gozdarji kot lastniki moramo biti pozorni na ŕariŕiŕa podlubnikov. Sanacijo ŕariŕiŕ je potrebno izvajati takoj. Pozorni pa moramo biti tudi na druga dogajanja v gozdu. Lansko suŕno obdobje in nizke temperature v novembru in decembru so delno vplivale na poslabŕanje vitalnosti posameznih drevesnih vrst na teritorialno omejenih predelih gozdov. Na izpostavljenih predelih, ŕe posebno tam, kjer so nekoŕ pasli, se je ŕe lansko jesen moŕno pojavila ŕtorovka ali mraznica, ki je povzročila suŕenje zaradi suŕe slabŕe vitalnih in mehansko poŕkodovanih smrek (tudi v fazi mladja). Na z ŕtorovko "okuŕzenih" gozdnih tleh ne smemo sadi-

ti smreke, saj z ponovnim vnaŕanjem te drevesne vrste podalŕŕujemo ŕivljensko dobo ŕtorovke. Zelo zanimive primere suŕenja smreke zaradi ŕtorovke smo zasledili na podroŕju ŕerneŕke gore.

V posameznih predelih naŕega obmoŕja se nadaljuje v lanskem letu nastalo suŕenje jelovih vej in vrhov v fazi mladega gozda. Napadena so drevesa pod zastorom. Na Gozdarski inŕtitut smo poslali na zdravstveni pregled prizadete jelove veje iz obmoŕja GE Pleŕivec. Suŕenje naj bi povzročila gliva *Herpochytrium parasitica* migra(rjavenje jelovih iglic), ki v vlaŕzinih in senŕnih predelih lahko povzroŕi suŕenje dreves v veŕjem obsegu. Lastniki gozdov in drugi, v kolikor opazite suŕenje ali nenadne spremembe na gozdnem drevju, javite svoja opaŕanja revirnemu gozdarju, da bomo lahko pravoŕasno ukrepali.

Bliŕa se ŕas spomladanske sadnje. Seme za proizvodnjo sadik v drevesnicah zagotavlja tudi Zavod za gozdove Slovenije. Plodove in semena raznih

gozdnih drevesnih vrst nabirajo v semenskih sestojih in posebej izbranih semenjakih v jesenskem ŕasu. Najprimernejŕi ŕas za nabiranje macesnovih storŕev je od decembra do konca februarja. Semenska leta macesna se pojavljajo v zelo dolgem ŕasovnem obdobju, zadnji polni obrod macesna je bil leta 1986, lansko leto je macesen semenil delno. Izkoristili smo obrod macesna na Peci in z posebej izbranih dreves so delavci GG Slovenj gradec nabrali pod naŕim nadzorom manjŕo, a nujno potrebno koliŕino semena.

Suho vreme je privabilo v gozdove ŕtevilne rekreativce, pa tudi ŕolarje. V KE Radlje sta zaŕiveli gozdni uŕni poti. ŕivahno pa je bilo tudi na novo nastajajoŕi gozdni uŕni poti Kaŕtel. Pot so pod spremstvom gozdarja Tonea Levca, oŕeta te pohodniŕke poti, prehodili strokovnjaki Zavoda za naravno in kulturno dedišŕino iz Maribora, ki bodo pripravili tudi svojo toŕko na tej poti pod Urŕljo goro. ▲

PRAVNO SVETOVANJE

JOŒE KREVIH s.p.

PAMEŕE 7, SLOVENJ GRADEC
PISARNA V SLOVENJ GRADCU
na Glavnem trgu 41

ALI POTREBUJETE:

- pravno, podjetniŕsko in poslovno svetovanje
- ureditev zemljiŕskoknjiŕnih zadev
- ureditev normativnih aktov s podroŕja delovnih razmerij
- registracijo za samostojne podjetnike ali druŕbo
- ureditev zadev pri notarju, sodiŕiŕu, upravni enoti ...
- sestavo vlog, pritoŕb, pogodb in drugih listin
- posredovanje pri prodaji nepremiŕnin
- oglaŕevanje - ekonomska propaganda

**ZAGOTAVLJAMO
STROKOVNOST IN AŒURNOST
PO UGODNIH CENAH**

telefon doma: 88 41 444
telefon pisarna: 88 45 445
mobitel: 041 891 600

MISLI MESECA JANUARJA 2001

Misli, ki so bile zapisane na zadnji dan leta 2001, naj vas spremljajo prvi mesec novega leta. Besede so se v celoto povezale takole:

Odhaja ŕe eno leto. Leto lepote, veselja, odgovornosti, odloŕanja, izbiranja, ... Odhaja brez, da bi odgovarjalo oziroma se jezilo.

Ne ŕeli obtoŕevati, ŕeli le, da tok ŕivljenja gre naprej.

V teh dneh so bile izreŕene ŕelje, ki so velike. Prav tako so upi veliki.

Vendar, ŕe pogledam nazaj - na leto 2001 - je res bilo toliko uresniŕenega? Res ljudje upoŕtevajo oz. uresniŕujejo tisto, kar ŕelijo, kar izreŕejo v najlepŕem mesecu - vsaj za veŕino.

So opraviŕene vse te pozornosti? Kako bi vse to spremenili, da bi takŕno soŕustvovanje do bliŕnjih oz. do vseh imeli vse dni skozi vso leto? Je to mogoŕe? ŕe je, kako?

Ljubezen dela ŕudeŕe. Sprejemanje razliŕnosti.

Biti bolj soŕutni in odgovorni.

Nikoli ne pozabiti, da vsak ŕlovek bije teŕek boj - spoŕtovanje, ...

Naj nas na zaŕetku novega leta spremlja naslednja misel:

Koliko vsega je za nas vse na tem svetu.

... ŕe le imamo oŕi, da to opazimo ...

in srce, da to vzljubimo ...

in roko, da to stisnemo k sebi.

Lidija Jeromel

PETRA KREUH

Letošnja zima je pravo nasprotje lanski. Snega sicer ni pretirano veliko, mraz pa se vleče že kar nekaj časa.

Kot ponavadi, tudi v letošnji zimi kar nekaj delavcev zaposluje na GTC Kope kot žičničarje, strojnike na žičnicah ter strojnike na teptalcih. Sodelovanje z GTC Kope poteka že kar precej let. Naši delavci so bili tudi v preteklosti usposobljeni za ta dela in sicer v 70 letih še v okviru Lesne TOZD Gradnje in turizem, ki je bil prvotni lastnik in upravljalec

naprav na Kopah.

Zimsko pluzenje gozdnih cest izvajamo s pomočjo številnih kmetov širom po Koroški od Ribnice na Pohorju, Radelj, Dravograda, Raven na Koroškem, Prevalj, Mežice in Črne. Brez pomoči le-teh bi bili zastoji po sneženju najbrž precejšnji, s tem pa bi si nakopali strašno jezo uporabnikov cest.

Sicer pa se pripravljamo na pričetek nove gradbene sezone, s katero bomo pričeli takoj, ko bodo to dopuščale vremenske razmere. Najprej bomo dokončali še nekaj objektov, ki smo jih pričeli graditi v preteklem letu.

Sicer pa ponudbe že kar pridno izdelujemo in upamo, da bomo del tega posla tudi pridobili. ▲

1. Popravilo vlečnice Pungart
 2. Prelep zimski dan
- Foto Arhiv Gradnje

DDV

BRANE ŠIRNIK, univ.dipl.inž. gozdarstva

LUBI SVETUJE

Po sprejetju Zakona o davku na dodano vrednost je bila gozdnim in drugim posestnikom dana možnost, da se odločijo za status davčnega zavezanca.

Gozdni posestniki na podeželju se za to možnost niso pogosto odločali - morda tudi iz bojazni pred (pre)zahtevnim vodenjem lastnega računovodstva. Veliko pogosteje so izbrali možnost za uveljavitev pravice do pavšalnega nadomestila prometnega davka v višini 4 % od prodajne vrednosti kmetijskih pridelkov oz. gozdnih proizvodov. To vrednost nato uveljavljajo pri trgovanju z davčnimi zavezanci.

Čeprav lahko razumemo uveljavitev te zakonske možnosti tudi kot enega redkih privilegijev potratne države in poskus izenačitve pogojev davčnih zavezancev in "pavšalistov", ga še vedno ne izkoriščajo vsi upravičenci. Škoda, saj s tem nevede ali nehote izgubl-

jajo del svojih zakonsko uveljavljenih dohodkov, ki so kmetom v zadnjem času vse bolj skopo odmerjeni. Zato bi današnji nasvet namenili vsem tistim upravičencem, ki se še niso oglasili na Davčni upravi in podali vloge za izdajo Dovoljenja za uveljavitev pravice do pavšalnega nadomestila prometnega davka, naj to storijo čimprej. Dovoljenje ni izdano ob vložitvi prošnje, temveč je nanj treba nekoliko počakati. Največ seveda izgubljajo tisti, ki redno prodajajo svoje pridelke davčnim zavezancem. Stari "pavšalisti" prejmejo dovoljenja za tekoče leto po pošti običajno v začetku januarja.

Morda se zdi 4% nekому malo, če pa procenite pretvorimo v 500 tolarjev na kubični meter prodanega lesa (kolikor pogosto v povprečju potrdilo prinese) pa gotovo zazveni bolj domače!

Daj cesarju kar je cesarjevega in brž vzemi od njega, kar ti je pripravljen ponuditi ! ▲

TONE JEŠOVNIK

Nekako dve leti mineva od kar je prišla ideja za združitev štirih Koroških kmetijskih ter dveh specializiranih gozdarskih zadrug. Predvidevam, da kmetje vedo, da je do združitve tudi prišlo. Poudariti moram, da se Gozdarska zadruga Slovenj Gradec ni vključila v to združenje.

Seveda pa se postavlja vprašanje, ali smo si kmetje tega želeli. Želeli ali ne, bili smo prisiljeni v takšno odločitev, kajti država in Zadruga zveza Slovenije sta podprli projekt, ki ga je izdelala svetovalna firma »Sird« iz Raven na Koroškem in seveda po smernicah vodilnih v bivših Kmetijskih zadrugah. Združitev so predlagali, ko so se naenkrat pojavile ogromne izgube in še preden so se v zadrugah zavedali, zakaj pravzaprav gre, so se izgube kar podvojile.

Leta 1991, ko se je Slovenija osamosvojila, so po zakonu zadruga postale solastnice ali pa celo lastnice nekaterih predelovalnih obratov in pa bank oz. HKS. Tako so tudi Koroške zadruga imele v lasti mesno predelovalno industrijo Otiški Vrh, HKS, itd.

Vem, da bodo mnogi temu nasprotovali, češ, nismo bili lastniki, pomoč pa smo jamčili s stoodstotnimi deleži, kar pa se je v končni fazi izkazalo skorajda enako. Te tudi izkazujejo izgube, ki so nastale v Koroških zadrugah. Zanimivo je mogoče to, da so sedeli v upravnih in nadzornih odborih prav vodilni zaposleni v Koroških zadrugah, seveda z nekaj uglednimi kmeti, o čemer so se tam pogovarjali, najbrž ne ve nihče ali pa tudi.

Rad bi citiral en članek, ki je bil objavljen v petek 14. septembra 2001 v dnevnem časopisu Večer. Naslov je bil »Skupna zadruga za znižanje stroškov« (kriti morajo visoko izgubo HKS in se prilagoditi novim tržnim pogojem - število zaposlenih bo manjše).

» Razloga za združitev zadrug ne kaže iskati zgolj v spreminjenih tržnih razmerah, ampak tudi v nujnosti sanacije skupne Kreditno-hranilne službe (HKS) Slovenj Gradec. Ta se je zaradi slabega vodenja in najemanja visokih kreditov v preteklih letih znašla v izredno slabem finančnem položaju, saj je bila denimo že po reviziji računovodskih izkazov za leto 1998 ugotovljena izguba 395 milijonov tolarjev. Kot je povedal direktor Kmetijsko-gozdarske zadruga Ledina v Slovenj Gradcu, Mirko Tovšak, bodo izgubo HKS krili z državnimi sredstvi, z dezinvestiranjem in s prihodnjim, bolj konkurenčnim poslovanjem.

V tej smeri nam je priskočila na pomoč država in sicer smo na podlagi lanskega razpisa za prestrukturiranje pridobili 110 milijonov nepovratnih sredstev ministrstva za kmetijstvo in 75 milijonov dolgoročnega ugodnega kredita iz ribiškega sklada za regionalni razvoj. Ker je primanjkljaj še večji, ga bodo zadruga krile tudi z dezinvestiranjem, to je s prodajo dela svojega premoženja, ki ga za delovanje neobhodno ne potrebujejo, je pojasnil Mirko Tovšak. Kot je povedal, računajo, da bodo združene zadruga, ki imajo več kot tisoč članov, močnejše na prodajnem in nabavnem trgu!«

No, to pa je to kar je bilo in kar nam nudi nova združena zadruga. Kmetje smo razočarani, ker na občnih zborih niso bile upoštevane naše pobude, pač pa je bilo zakonsko vse pravilno urejeno. Morda je bila slaba udeležba na samih zborih, ker smo take razlage že pričakovali.

Kakorkoli že, kmetje bomo živeli z ali brez zadruga ravno tako, generacije kmetov se menjajo, enako pa vodstva, zato ne izgubiti upanja, skupaj upajmo v boljšo prihodnost. ▲

PRIDELOVANJE KROMPIRJA

FRANC PREGLAU, dipl.inž.zoot., Kmetijska svetovalna služba

Krompir v Sloveniji že dolga leta spada med pomembnejše poljščine. Tako mesto je krompir dobil predvsem zaradi velike reprodukcijske sposobnosti, saj nam povrne posajeno seme z 10 - 20 kratnim pridelkom. Seveda pa je zadovoljiv pridelek možno doseči, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

1. Priprava zemlje in gnojenje:

Na njivi, kjer bomo sadili krompir, hlevski gnoj praviloma zaorjemo že jeseni, izjemoma lahko na zelo lahkih peščenih tleh to opravimo spomladi. Praviloma naj bi krompirju gnojili z dobro uležanim hlevskim gnojem v količini 20 - 30 t/ha.

Zaoravanje večjih količin sveže organske mase (npr. koruznice ali drugih rastlin, ki jih posejemo za podor) ne priporočamo, ker s tem ustvarjamo ugodne pogoje za razvoj bakterij, ki povzročajo navadno krastavost krompirja. Poleg hlevskega gnoja moramo na njivo, kjer bomo sadili krompir, dodati še mineralna gnojila.

Koliko gnojil bomo potrosili, je odvisno od namena pridelave in od založenosti tal s hranili. Semenskemu in ranemu krompirju vso količino mineralnih gnojil potrosimo pred saditvijo, pozneje in krompirju namenjenemu za predelavo tudi dognojujemo z dušičnimi gnojili.

Običajno se pri gnojenju z mineralnimi gnojili držimo sledečih norm na ha:

	Dušik (N)	Fosfor (P ₂ O ₅)	Kalij (K ₂ O)
Rani krompir	100 do 120	100 do 120	150 do 250
Pozni krompir	120 do 170	120 do 150	200 do 300

2. Priprava gomoljev za saditev in sajenje:

Praviloma se že v jeseni odločimo, katero sorto krompirja bomo pridelovali v naslednjem letu. Za saditev vedno uporabljamo zdrav, kakovosten, potrjen semenski krompir, ki ima manj kot 10 % okužb z nevarnimi virusi. Ena od izredno pomembnih priprav semen za saditev je siljenje ali nakaljevanje krompirja. S siljenjem pričnemo nekako mesec pred sajenjem. Ponavadi gomolje krompirja čez zimo skladiščimo v pretoplili in premalo vlažnih kletnih prostorih, kar ima za posledico, da so odgnale predolge in krhke cime, ki so samo izčrpale gomolj in zmanjšale energijo kaljivosti. Take cime je potrebno en mesec pred saditvijo potrgati in gomolje prebrati, tako da poleg cime odstranimo tudi bolne in poškodovane gomolje in le odbrane položimo v plitve zaboje. Prostor namenjen nakaljevanju mora biti osvetljen z naravno svetlobo, v kolikor to ni mogoče, pa je prostor potrebno umetno osvetliti. Nakaljevanje gomoljev na svetlobi je pomembno predvsem zato, da se zaradi svetlobe oblikujejo močni zeleni kaliči, ki se ne lomijo. Kalili naj bodo dolgi od 2 - 5 mm.

Temperatura je najpomembnejši dejavnik pri nakaljevanju gomoljev. Kadar želimo krompir hitro nakaliti, nakaljujemo krompir 14 dni pri temperaturi 20° C. Pri tej temperaturi hitro požene majhne število kali, kar pomeni, da bo krompir imel na polju manj stebelj. Tak sistem nakaljevanja je priporočljiv za zgodnji krompir, ker bo tako nakaljen krompir imel manjše število debelejših gomoljev.

Drugi način nakaljevanja gomoljev poteka pri nekoliko nižji temperaturi in sicer od 10 - 15° C. Pri tej temperaturi nakaljevanja se oblikuje večje število kaličev, kar pomeni, da bodo rastline imele

na njih večje število stebelj in tako nastavile večje število nekoliko drobnejših gomoljev. Nakaljevanje semena pri tej temperaturi traja okoli en mesec.

Za nakaljevanje krompirja je pomembna tudi zračna vlaga. Zelo suhi prostori za nakaljevanje krompirja niso primerni, ker se gomolji izsušijo. Da do tega ne pride je potrebno zagotoviti 70-80 % vlažnost.

Nekaj dni pred saditvijo krompirja je potrebno gomolje ohladiti na 5-7° C, saj se s tem izognemo šoku, ko krompir posadimo v še razmeroma hladna tla. Najprimernejši čas saditve krompirja je takrat, ko so tla ogreta na 8° C.

Pri pripravi krompirja za saditev je pri nas še precej razširjeno rezanje gomoljev. Vendar je to poseg ki ga ne priporočamo. Z rezanjem gomoljev se prenašajo viruse, glivične in bakterijske bolezni. Kadar so gomolji res debeli: nad 50 mm, moramo pri rezanju gomoljev nož razkužiti v alkoholu. Gomolje je potrebno narezati vsaj en teden pred saditvijo, da se rana zasuši, preden pride gomolj v tla. Rezanjih gomoljev ne smemo shranjevati v prevlažnem ali presuhem prostoru, ker v prevlažnem prostoru gomolji pričnejo gniti, v presuhih pa je celjenje ran počasnejše.

S pravnim postopkom nakaljevanja vplivamo na skrajšanja časa od sajenja do vznika za 7 do 14 dni.

Na pridelek vpliva tudi pravilno izbrana globina saditve, ki naj bo med 5 do 10 cm in je odvisna od vrste zemlje. V premokra tla ne sadimo, ker s tem povzročimo zbitost tal, ki kasneje onemogoča potrebno obdelavo tal.

**ZVEZA HRANILNO KREDITNIH SLUŽB
SLOVENIJE, p.o. LJUBLJANA**
POSLOVNA ENOTA SLOVENJ GRADEC
Telefon 02 883 93 00

Z blagajniškimi mesti:

Slovenj Gradec, Celjska 7	☎ 02 883 93 13
Mislinja	☎ 02 885 70 50
Dravograd	☎ 02 871 04 90
Radlje ob Dravi	☎ 02 888 00 10
Prevalje	☎ 02 881 78 10

Svojim varčevalcem nudimo:

**VODENJE TOLARSKIH VLOG ZA DOMAČE FIZIČNE IN
PRAVNE OSEBE**

- hranilna knjižica vam omogoča neomejeno gotovinsko razpolaganje s sredstvi na knjižici
- žiro račun za občane, samostojne podjetnike in društva
- tolarске vezave, ki so lahko kratkoročne in dolgoročne
- tekoči račun predstavlja sodobno obliko brezgotovinskega poslovanja, vključuje tudi možnost pridobitve bankomatske in plačilne kartice

KREDITIRANJE ZA NASLEDNJE NAMENE

- investicije za kmetijske namene
- dopolnilne dejavnosti na kmetijah
- nakup kmetijskega repromateriala
- potrošniška posojila

HKS POSREDUJE

- posojila Javnega sklada RS za regionalni razvoj v različne oblike državnih subvencij in subvencij lokalnih skupnosti namenjenih kmetijstvu

DODATNE STORITVE

- MAGNA kartica
- posredovanje pri trgovanju z vrednostnimi papirji

PLAČILNI PROMET

- plačevanje vseh vrst položnic
- unovčevanje nakaznic

OHRANJAMO TRADICIJO IN SKRIBIMO ZA RAZVOJ

3. Oskrba nasada:

K oskrbi nasada sodi rahljanje zemlje, zatiranje plevelov, ter osipavanje. Rahljanje zemlje in oblikovanje grebenov je mehanična oskrba nasada s katero preprečimo zaskorjenje površine.

3.1 Zatiranje plevelov :

Samo z okopavanjem se v konvencionalni pridelavi običajno ne poslužujemo. Lahko pa tako uničujemo plevela pri ekološki pridelavi ali pa v manjših nasadih (vrčkarji).

Najpogosteje v krompirju uporabljamo sledeče herbicide: po sajenju pred vznikom krompirja:

- SENCOR 1 kg/ha
- RACER 25 EC 2-4 l/ha; STOMP 330 4-6 l/ha
- RACER 25 C 1l/ha + SOMP 300 4l/ha
- GESAGARD 50-WP, PROHELAN-T, PROMEPIN 500, v odmerku 1,5-3 l/ha

V času uporabe navedenih herbicidov morajo tla biti primerno vlažna.

po vzniku krompirja:

- SENCOR 0,75 kg/ha; uporabimo ga do višine 10 cm. Ni primeren za občutljive sorte-Jaerla
- BASAGRAN 600 1,5-2 l/ha-za uničevanje smolenca, ko je krompir visok 10-15 cm;
- FUSILADE SUPER, FOCUS ULTRA, GRASIDIM 1-2 l/ha za zatiranje enoletnih trav, za zatiranje večletnih naj bo odmerek 2-4 l/ha

3.2 Bolezni:

Med najnevarnejše bolezni krompirja, ki močno zmanjšujejo pridelek so virusne bolezni in krompirjeva plesen. Proti virusnim boleznim se lahko borimo le z saditvijo odpornih sort na viruse. Krompirjeva plesen je glivična bolezen, ki jo zatiramo s kontaktnimi in sistemičnimi fungicidi. Bolezen se običajno pojavi, ko krompir strne vrste, dozeten za okužbo pa ostaja vse do izkopa oziroma uničenja cime. V vlažnih letih je pojav fitoftore večji. Za zatiranje te bolezni uporabljamo sledeča sredstva:

Fungicidi s kontaktnim delovanjem:

ANTRACOL WP 1,5-1,8 kg/ha, DITHANE M45 2-2,5 kg/ha, BAKRENI ANTRACOL

3-4 kg/ha in še nekatera druga sredstva. Omenjena sredstva uporabljamo za prvi dve škropljenji razen pripravkov na osnovi bakra, ki jih uporabimo proti koncu rasti.

V kolikor je v času prvih škropljenj nestabilno vreme z visokimi temperaturami in visoko zračno vlago, pa moramo že za ta škropljenja uporabiti sistemična sredstva.

Fungicidi z sistemičnim delovanjem:

RIDOMIL GOLD 68 WP 2,5 kg/ha, ANTRACOL COMBI 2,5 kg/ha, AKROBAT MZ 2 kg/ha, MELODY DUO 2,5 kg/ha.

Poleg naštetih sredstev se uporabljajo še sredstva z drugimi imeni in podobnim načinom delovanja kot zgoraj naštetih, o uporabi le teh pa se posvetujte pri prodajalcu teh pripravkov ali pri kmetijskem svetovalcu.

3.3 Škodljivci:

Od škodljivcev so na krompirju najpogostejši koloradski hrošč, listne uši in strune. O uporabi katerega koli sredstva za zatiranje teh škodljivcev se odločamo na podlagi doseženega kritičnega števila škodljivcev na rastlini oziroma m².

Strune: 1-3 strune na m² - za zatiranje uporabimo VOLATON G-5 20-30 kg/ha, če tretiramo v vrste ali 80-100 kg/ha če tretiramo vse zemljišče. Tretiranje gomoljev pred ali ob saditvi s sredstvom PRESTIGE FS 290 (100 ml sredstva/100 kg krompirja) poleg strun deluje še na koloradskega hrošča.

Koloradski hrošč: kritično število je en odrasel hrošč na grm oziroma 10 ličink. Z zatiranjem začnemo, ko je izleženih približno 30 % ličink. Za zatiranje lahko uporabimo sledeča sredstva:

- ACTARA 25 WG 60-80 kg/ha,
- DECIS EC 2,5 0,3l/ha,
- KARATE 2,5 EC 02-0,25 l/ha,
- ZOLONE LIQUIDE 2,5 l/ha,
- CHROMORELD 0,5-0,9 l/ha,
- CONFIDOR SL 200 0,25-0,5 l/ha
- CALYPSO SC 480 50-100 ml/ha.

MARIJA IN JANEZ PAVLIČ PRAZNOVALA ZLATO POROKO

PRAZNUJEMO FRANC JURAČ

V Trbnjah pri Dravogradu sta v krogu svojih najdražjih, sosedov in prijateljev praznovala zlato poroko Marija in Janez Pavlič. Jubilanta sta bila redkega, toda častiljivega dogodka nadvse vesela, tudi zato, da sta ob težkem in trdem delu dočakala zlato poroko. Marija Pavlič se je rodila 14. januarja 1927. leta v Trbnjah. Pri očetu, ki je bil krojač se je izučila za krojačico in poleg vodenja gospodinjstva je večji del življenja šivala, nekaj let je imela celo svojo obrt, po upokojitvi moža pa si je našla zaposlitev v Slovenj Gradcu pri takratnem Imbamu, kjer je šivala ženske kostime.

Janez Pavlič se je rodil 17. januarja 1922. v Trbnjah. Njegova življenska pot je bila težka in trda, leta 1948 pa se je zaposlil pri železnici in bil

Zlatoporočenca Marija in Janez Pavlič

Foto Franc Jurač

zaposlen vse do svoje upokojitve na železniški postaji v Dravogradu kot kretničar in premikač. S težko prisluženim

denarjem sta si v Trbnjah zgradila hišo, v kateri sta hčerki in sinu podarila življenje, danes pa ju osrečuje štirje vnuki

in trije pravnuki.

K zlatemu jubileju Mariji in Janezu Pavličevima iskreno čestita tudi Viharnik. ▲

JERICA PERŠAK, P.D. PUŠNIKOVA BICA JE PRAZNOVALA 80 LET

TEREZIJA NAVERŠNIK

Bil je lep zimski dan, 9. decembra, ko smo se zbrali ob naši mami, bici, prabici Jerčki, vsi njeni in se skupaj z njo poveselili ob njenem jubileju in podoživljali njeno prehojeno življenjsko pot.

Rodila se je 10. decembra 1921 materi Jerici in očetu Avgustu Bivšek, p.d. Pričniku nad Mežico kot prva izmed šestih otrok. Že kot otrok je bila prava korenina; prišla je za vsako delo, saj ga je bilo na veliki kmetiji vedno dovolj. Večkrat nam je pripovedovala, kako so si po napornem delu konec tedna kar sami doma pripravili veselico, ko je sestra Trezka prišla za harmoniko.

Po končani osnovni šoli je dve zimi obiskovala šiviljski tečaj v Mežici. Bila je nadarjena in znanje, ki si ga je pridobila, je s pridom uporabljala.

V štirindvajsetem letu je spoznala svojega moža Karla, s katerim sta si 25. junija leta 1945 v mežiški cerkvi obljubila

zvestobo, čeprav v šali rada pove, da ju ni združila prevelika ljubezen. Preselila se je na Pušnikovo domačijo, kjer sta z vso vnemo in zagnanostjo začela graditi dom. Že naslednje leto je postala mama. Luč sveta je zgedal sin Alojz, nato so se jima rodili še Trezka, Jerčka, Mojca in nazadnje pri štiridesetih letih še Dragica. Bila je ponosna na svoje otroke, ki so kar prehitro odrasčali in se eden za drugim osamosvajali. Kot bi trenil, je Jerčka postala babica, enkrat, dvakrat, trikrat - desetkrat. Vsakega vnuka je bila prav posebej vesela. V zadnjem letu pa se ji je izpolnila tiha želja - postala je prababica. Pa saj je naša bica tudi sicer pravi veseljak; zelo rada je v družbi, pri srcu so ji planine in s ponosom se rada spominja vseh prehojenih planinskih poti, katerih ni bilo malo. Rada sede v svojo "bolhico" in se odpravi po opravkih. Vesela je vsakega lepega dne in dobre letine, ko vidi da delo njenih rok

Jerica Peršak z možem Karlom in pravnukinjo Živo.

ni bilo zaman.

Čeprav na kmetiji gospodarji sedaj sin Alojz z ženo Ano, oba z dedijem po svojih močeh še rada pomagata. Zase pa še skraj vse postorita najbolje sama.

Radi se zbiramo v njihovi majh-

ni kuhinji, kjer je vedno toplo in živahno - vse nas še držita skupaj.

Obema želimo še veliko zdravja in da bi bila ob naslednjem praznovanju njuna družina večja še za kakega pravnuka. ▲

MILENA HUDERNIK, BREZNIKOVA MAMA 80 LET

hčerka Marija z družino

Nekoč, že osemdeset let je od takrat, je drobna deklica ugledala mlado jutro življenja. Potem je rasla v dekle in postala žena. Vi, Hudernik Milena, ste kmalu sami načeli stezice in zaznamovali poti svojih enajstih otrok, ko ste nas enega za drugim dajali v zibelko. Postali ste Breznikova mama, skrbna, ljubeča, taka, ki je luč na poti svojih otrok, mama, ki zna z dobro voljo premagovati skrbi. Mama, kmečka žena, ki ima kljub obilici trdega dela za preživetje številne družine vedno prijazno besedo na ustih, vselej veliko srce za razdajanje sreče in tolažbo.

Draga mama, življenje se je

znalo mnogokrat tudi poigrati z vami.

Vzelo vam je mnogo svetlobe in vam marsikdaj ni pustilo videti lepote življenja.

A mi vemo, da ste živeli in še živite za nas, ki smo sadovi vaše ljubezni, plamen vašega življenja.

Radi bi, da bi vas naša ljubezen, ki je zdaj pomlajena v mnogih vnukih, ohranjala čilo in zdravo še vrsto let, da bi se še naprej znali veseliti drobcev sreče, ki vam vsak dan polnijo trenutke, tako kot ste vi, draga mama, z vero, upanjem in ljubeznijo napolnili naša srca. ▲

Foto Milena Hudernik

FANIKA IN ALOJZ GOSTENČNIK STA SLAVILA ZLATO POROKO

ROK GORENŠEK

Slavljenca sta doma na Šancah na Ravnah na Koroškem. Svoj lepi življenjski jubilej sta praznovala 24. novembra 2001. Cerkveno slavje s ponovno slovesno obljubo ljubezni in zvestobe do smrti je bilo v farni cerkvi na Ravnah na Koroškem, praznovanje pa sta potem z gosti nadaljevala pri Plodru, na turistični kmetiji v Šentanelu. Prijetnega slavja se je udeležilo nad 50 povabljenih, ožjih in daljnih sorodnikov, prijateljev in znancev slavljenčev.

Fanika Gostenčnik, rojena Krivec, se je rodila kot peti otrok med sedemnajstimi (trinajst je bilo fantov in štiri dekleta) pri Kružniku na kmetiji v Selovcu. Dela na kmetiji za Faniko nikoli ni zmanjkalo, saj so delali sleherni dan od zgodnjega jutra do poznega večera. Zaradi njenega veselega značaja in dobre volje je premagala in prestala vse težave in trpljenje otroških in mladostnih let in se kmalu osamosvojila.

Alojz Gostenčnik se je rodil 2. maja 1928 kot edini sin med petimi otroki pri Mešnjaku, idilični kmetiji na Koroškem Selovcu. Mešnjakov dom še danes kaže svojo, za nekdanje kmetije značilno podobo. Poslopja so skrita med košatim sadnim drevjem. Takšnih lesenih domačij današnja generacija skoraj ne pozna več.

Alojz, ki je bil edini sin pri hiši, je moral krepko poprijeti za delo, ki ga takrat na kmetiji nikoli ni zmanjkalo.

Prišla je druga svetovna vojna. Oba, Alojz in Fanika sta vojno

preživela v strahu, odrekanju in v trpljenju. Alojz je moral takoj po vojni še odslužiti vojaški rok v daljni makedonski Bitoli. Po vrnitvi domov se je takoj zaposlil v valjarni železarne Ravne na Koroškem. Od doma se je preselil na Ravne, da je imel bližje na delo. V tem obdobju je spoznal Kružnikovo Faniko. Postala sta par in leta 1951 sta se poročila. V zakonu so se jima rodili trije otroci, hčerki Majda in Slavka ter sin Lojzi. Še preden je na svet prišla najmlajša hčerka Majda, sta na Šancah na Ravnah s pridnim delom, trpljenjem in odrekanjem zgradila novo hišo. V času, ko sta gradila, v tem okolju še nihče ni uporabljal strojev za mešanje betona in drugih priprav, ki danes lajšajo delo graditeljem. Alojz je

večino težaških zidarskih in drugih del opravil kar sam s svojimi rokami. Veselje ob vselitvi v novi dom je bilo zato še toliko večje.

V družini naših slavljenčev je vsa leta vladala ljubezen. Povezovalo jo je veliko medsebojno zaupanje in razumevanje.

Alojz je bil v železarni priden in zanesljiv delavec. Svoje delo je opravljal v zadovoljstvo nadrejenih in v svoje veselje in zadovoljstvo vse do zaslužene upokojitve. Pa tudi drugače ni miroval; kjer je mogel, je pomagal svojim sodelavcem, tako pri gradnji njihovih hiš, kot pri raznih drugih opravilih. Poznal je tudi mesarske večerine, zato je bil ob domačih kolinah vedno dobrodošel. Fanika je svojemu možu vsa leta zvesto stala ob strani.

Pomagala je pri vseh delih, tudi težaških in enkrat je pri tem, ko sta podirala drevje za ostrešje, skoraj izgubila roko.

Čas je hitro tekkel. Otroci so odrasli, končali šolanje in si ustvarili družine. Za Faniko in Alojza so prišli drugačni časi, časi mirnega, ljubečega, upokojeniškega življenja in časi veselih trenutkov ob živčavi njihovih vnukov. Šest vnukov in ena vnukinja razveseljujejo njuna srca. Srečna sta in zadovoljna. Lahko se s ponosom vzreeta na prehojeno življenjsko pot, vsak na svojo in na skupno, ki sta jo kronala s ponovno slovesno zaobljubo trajne ljubezni do konca svojih dni.

Vsi, ki Faniko in Alojza poznamo, ju spoštujemo in radi imamo, iz vsega srca želimo še mnogo zdraveh in lepih skupnih let. ▲

Zlata poroka Fanike in Alojza Gostenčnik.

Pripravila:
NADA KADIŠ, dipl. medicinska sestra, tajnica društva

KDO SMO?

Koroško društvo za boj proti raku dela na področju štirih upravnih enot, oz. dvanajstih koroških občin, ki združuje okrog 74. 000 prebivalcev. V odboru društva nas aktivno dela dvanajst, večina zdravstvenih delavk, zaposlenih v osnovnem zdravstvu. V društvo je trenutno včlanjenih okrog 1000 občanov, ki jim je skrb za zdravje pomemben vsakdan.

Naši cilji so jasni: naučiti se nekaterim rakom ogniti ali ga, zaradi boljšega izida bolezni, zgodaj odkriti.

DEJAVNOST DRUŠTVA

Pri planiranju in izvajanju preventivnih dejavnosti nas vodi desetletni z/v program »Slovenija proti raku 2000-2010.

Program zajema:

1. **Izobraževanje zdravstvenih edukatorjev, izvajalcev programov** (skrb za strokovno rast izvajalcev in sledenje doktrini);

2. **Zdravstveno- vzgojno delo z varovanci;** vsebine rakologije vključujemo v vse zdravstveno-vzgojne programe v regiji; v šoli za bodoče starše, v vrtcih in osnovnih ter srednjih šolah, za otroke in mladostnike, njihove starše ter vzgojno-pedagoške delavce, za organizirane skupine po delovnih organizacijah, za člane posameznih društev /društva upokojencev, invalidov, aktivni kmečkih žena...) itd.

3. **Edukativne preglede dojk**

po že ustaljenem urniku:

ZD Dravograd:

vsako drugo sredo v mesecu od 15. do 17. ure

v SA dr. IRENE LASIČ

ZD Radlje:

vsako prvo soboto v mesecu

od 8. do 10. ure

v SA dr. IVICE PODRZAVNIK

ZD Ravne:

vsak drugi četrtek v mesecu

od 14. do 15. ure

v SA dr. FRANCKE ŠMID-BOROVNIK

ZD Slov.Gradec:

vsako prvo sredo v mesecu

od 18. do 20. ure

v SA dr. METKE MARKOVIČ

4. **Učenje samopregledovanja dojk na modelu** opravljamo po vsakem predavanju za odraslo populacijo in hkrati ob edukativnem pregledu dojk; izvajali pa smo jih tudi ob »dnevi zdravja« s srednješolkami.

5. **Psihološka svetovanja nudimo po urniku:**

ZD Slovenj Gradec:

vsak prvi torek v mesecu od 16. do 17. ure

v prostorih psihološke ambulante -

Darja NABERNIK, psiholog;

ZD Ravne na Koroškem:

vsak drugi četrtek v mesecu

od 14. do 15. ure v ambulanti

psihohigienskega dispanzerja-Mojca Breznikar, klinični psiholog.

6. **Posredno zdravstveno-vzgojno delo** preko pisnih materialov, razstav po čakalnicah, preko lokalnih medijev, informacijskih stojnic...

FINANCIRANJE DRUŠTVA

Društvo se financira s članarino in donacijami sponzorjev. S sredstvi pokrijemo stroške predavanj in izobraževanj, nabav učnih pripomočkov in krijemo druge materialne stroške (nagrade osnovnošolcem ob slovesni obljubi, da ne bodo prižgali cigarete), ostanek sredstev pa namenjamo humanitarnim namenom (RK, Vid, ogroženi občani) in donaciji/sofinanciranju medicinskih aparatov, namenjenih zgodnjemu odkrivanju rakastih obolenj za potrebe Koroške.

IN KAKO NAPREJ?

Naše želje so skromne, a nam veliko pomenijo. Želimo predvsem to, da nas bi bilo več v skupnih prizadevanjih za boljše zdravje Korošcev, da bi pridobili čim več članov, ki bi se želeli naučiti raku se ogniti ali ga zgodaj odkriti, predvsem pa, ki bi se bili pripravljani v skrb za svoje zdravje aktivno vključiti.

ŽELITE POSTATI ČLAN NAŠEGA DRUŠTVA?

Individualno se lahko včlanite v vseh splošnih ambulantah zdravstvenih domov, kolektivno pa preko delovne organizacije, preko predstavnika, ki ga sami izberete. Letna članarina znaša 1000 sit. Ob vpisu prejmete zdravstveno-vzgojne materiale Zveze slovenskih društev za boj proti raku in izkaznico v obliki žepnega koledarčka. Kot član društva lahko koristite naše brezplačne usluge (predavanja za organizirane skupine, edukativne preglede dojk, učenja samopregledovanja dojk na modelu, psihološka svetovanja v zvezi z rakom...), s članstvom pa finančno in moralno podprete tudi vsa naša ostala preventivna prizadevanja, vključno s soudeležbo pri posodobitvi lokalnih medicinskih pripomočkov, ki pripomorejo k zgodnejši diagnostiki rakastih obolenj.

Sedež našega društva je v prostorih Zdravstvenega doma na Ravnah, po telefonu smo dosegljivi na številki: 8705 200. ▲

Pripis po dogovoru:

Nada Kadiš, Prežihova 4, Dravograd

Tekoči račun pri LB Dravograd:

štev. 00271900

Utrinek z informacijske stojnice v podporo nekajenju pred Namom na Ravnah...

LJUDJE

IN

DOGODKI

VESELI DECEMBER V ČRNI NA KOROŠKEM

JANEZ ŠVAB, inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Zima nastopi največkrat pred datumom, ki ji ga nameni koledar. Nekdaj so za zimskega svetnika šteli že Andreja (30. novembra). Še za nekaj je bi zanimiv ta god; samska dekleta so se morala na Štajerskem in v Prekmurju njemu na čast tri dni postiti in vsak dan pojedsti žitno zrno. Za nagrado so se jim v sanjah prikazali bodoči ženini. Za zdaj je že prepozno, torej samska dekleta, velja si za prihodnje leto zapomniti god Andreja.

Tudi v Črni smo v tistih dneh pričeli s praznovanjem »Veselega decembra«, spleta predbožičnih in prednovoletnih prireditev.

Že kar prvi dan smo v goste povabili veselja polne člane kulturnega društva DUENTE, ki združuje umetnike, ki imajo radi špansko glasbo in značilne španske plesne. V društvu so tudi ansambel kitar in tolkal ANDALUCIJA in znana plesalka flamenka Lorena Guerrero Dianez. Navdušenju v polni dvorani kulturnega doma v Črni ni bilo kraja in umetniki so se morali posloviti kar trikrat. Zadovoljni gledalci so poizkusili tudi »sangrijo« (špansko pijačo iz vina, čaja in ogromno sadja) in značilne obložene kruhke (kruh namazan s paradižnikovim sokom in olivnim oljem in nanj položena sir in pršut).

Mesec je bil bogat s kulturnimi prireditvami. V cerkvi Sv. Ožbolta je gostoval slovenski pevski zbor iz sosednje Avstrije, glasbeniki Pihalnega orkestra iz Mežice so v kulturnem domu pripravili celovečerni koncert.

Kot je naša Črna verjetno svetovni rekorder po številu nastopajočih smučarjev v najvišjem rangu tekmovanja (na število prebivalcev), tako je tudi število pevskih zborov v Črni rekordno. V času božičnih praznikov so se zbrali in skupaj s harmonikaši in plesalci KUD Gozdar pripravili čudovit večer, ki ga je duhovito povezoval »hlapec iz Podpece«. Kaj naj komentiram? Sprostili smo se, se nasmejali in zaploskali več kot stotini nastopajočih.

Otroci iz vseh Črnjanskih šol, gojenci CUDV, upokojenci in vsi, ki so hoteli prodati doma narejene izdelke, so prišli navzlic strupenemu mrazu na »sred vasi«, kjer so na stojnicah prodajali svoje izdelke. Za boljše razpoloženje so poskrbeli »štanti« z zakuhanim vinom, čajem in medico. Razpoloženje je bilo kar pravo in nizka temperatura (-16 stopinj C) ni pregnala vrlih harmonikarjev; morda si je kateri samo navlekel rokavice na roke v odmorih.

Tudi rudarji, ki jih je v Črni kar precej, imajo ta mesec svoj praznik – Sv. Barbaro. Sprva zavetnica vseh ljudi pred bliskom in nepredvidljivo smrtjo je postala kar prava varuhinja težkega dela vajenih rudarjev. V sosednji Mežici so v njeno čast priredili v jami prav lep koncert.

Le kakšen dan kasneje pridejo na vrsto ta mesec z darili bogato obdarjeni otroci. Včasih jim je sv. Miklavž obdan s parkeljmi in angeli kar skozi vrata metal orehe, lešnike, rožiče in kakšno majhno sladkarijo, danes to ni dovolj. Otroci so bili poklicani in obdarovani v cerkvah in še doma je moral »hoditi« Miklavž.

Krščanski božični običaji kot so: sveti večer z jaslicami, božično kajenje in kropljenje in polnočnica so splošno znani običaji. V Črni je cerkev v sredini vasi in vas je vseskozi bila dobro osvetljena. Tu so ljudje lahko hodili h polnočnicam brez luči. V Javorju je drugače, ena cerkev je prav na vrhu slabo poseljenega kraja in za nočni obisk cerkve so ljudje potrebovali luč. Zdaj se že nekaj let obuja ta običaj; ljudje se zbero pri gostilni Podkržnik, tam se malo okrepčajo, si prižgo baklje in se v večjih ali manjših skupinah napotijo k Sveti Magdaleni h polnočnicam. Ne samo domačini, od vsepovsod so prišli ljudje, da so doživeli ta skoraj pravljичno romantičen dogodek, ki poteka po ustaljenem nenapisanem scenariju. Najprej je okrepčilo, sledi prižiganje bakel, enourni pohod ob pozni uri v soju medle svetlobe; v cerkvi je nas pričakal res lep koncert božičnih pesmi mladih iz Javorja in obred polnočne maše. Pod nekakšnim vtisom lepega, umirjenega si lahko po maši v sosednji hiši privoščiš še kozarec »zakuhanega« in prijazno besedo s prijateljem, znancem.

Med božične praznike sodi tudi obhajanje godu Svetega Štefana, v Sloveniji na ta dan praznujemo Dan samostojnosti. Drugače je Štefan

Blagoslov konjem in jezdecem v Javorju. ▲▼ Foto Janez Švab

Peca - pogled iz Tople; trenutno bivališče kralja Matjaža.

„Le kdo mi bo konec januarja v podpeci zgradil najlepši grad?“

zavetnik domače živine in marsikje je že od nekdaj navada, da so na ta dan v cerkev prinesli lesene ali voščene konjičke. V Javorju že nekaj let pri cerkvi Sv. Jošta »žegnajo« konje. V preteklosti se je v naših krajih veliko delalo s konji in ker sta bila Božič in Štefan praznika so lastniki na Štefanovo peljali konje na sprehod do cerkve, kjer so bili blagoslovljeni. Poleg konjev blagoslovljajo tudi sol, ki jo bodisi dajejo živini, ponekod pa z njo potrejejo polje, da bi hudo vreme ne škodovalo posevkom.

Še ne dolgo tega smo priznani umetnico Zvezdano Mlakar poslušali v Polnočnem klubu RTV Slovenije in videli, da je zanimiva, svojevrsna.

Črnjani in drugi obiskovalci Caffè Theatra pa smo jo videli in se ji nasmejali, ko je delala globoko krivico svojemu možu (igral ga je Jernej Kuntner) v komediji Toneta Partliča.

V tem lepem decembru nismo pozabili na aktualnosti in Iztok Mihev je ob čudovitih diapozitivih povedal marsikatero zanimivost o trenutno medijsko popularnem Pakistanu.

Otroke sta prišla obiskat Božiček in Dedek Mraz, ki je s seboj pripeljal celo ekipo, ki je v lutkovni predstavi zaigrala Rdečo kapico.

Tudi za šport je bilo poskrbljeno; kar za pet avtobusov ljudi se je odpravilo »Čez goro k očetu«, tudi tistih, ki se za Novega leta dan odpravijo od Matjaža na Mitneku k Matjažu na Peco je vedno več.

Naši smučarji Tina, Mitja, Nataša, Ožbi, Boštjan in drugi mlajši so v zadnjem času dosegli odmevne rezultate. Vlečnica v Črni deli in v kombinaciji umetnega in naravnega snega se da naravnost čudovito smučati, torej je možnost za razvoj novih vrhunskih smučarjev še kar veliko.

Silvestrovanja na prostem se je udeležilo kar veliko domačinov in gostov, ki so pri nas na smučanju. Zanimivo je bilo ob odprtem ognju pred hotelom, kljub mrazu smo kar vztrajali in si izrekli mnogo lepih želja.

V času od 25 do 27. januarja smo spet gradili gradove za Kralja Matjaža. Dekleta, saj veste; ko pride kralj pogledat gradove si morebiti izbere Alenčico in kdo ve, kakšen okus ima. Kajne, da bi bilo strašno lepo, če bi katera v teh težkih negotovih časih postala izbranka Kralja Matjaža, ki se bo menda v kratkem času prebudil in pravično zavladal v naši Sloveniji. ▲

"ZVONARKA" PRI SV. DUHU

LEOPOLD KORAT

Zvonarka Pepca

močne, pa sama. Večkrat je bilo potrebno potegniti kar tri vrvi in zagnati tri zvonove. Danes, ko ji že pešajo moči, se najbolj spominja zvonjenja ob "hudi uri". Pravi, da je zvonila kar celo uro skupaj. Leta 1966 pa se je ob takem zvonjenju zgodil žalosten dogodek. Takrat je skupaj z gospodinjo zvonila 12 letna deklica Katica. V zvonik je udarila strela in deklica je bilo na mestu mrtvo. Na steni v zakristiji pod zvonikom nam danes o tem govori plošča z napisom o tem žalostnem zvonjenju.

Kako skrbna in zvesta je zvonjenju ob točni uri še danes "zvonarka Pepca", vedo povedati okoliški krajan. Ob vsakem vremenu jo vidijo, že sključeno od let in dela, kako se pomika proti cerkvi. Veter, ki na tem hribu s cerkvijo sv. Duha nikoli ne potihne, ji je edini prijatelj. Med vrtnice vetra se izgublja misel mnogih, ki gredo tod mimo: "Kako dolgo bomo še imeli tako zveste in požrtvovalne ljudi, ki še radi kaj postorijo za "boglonaj"? Naša Pepca je prav gotovo ena zadnjih "zvonark" v naši dolini. Zato naj ji bo ta skromen zapis iskrena hvala za njeno delo in zvestobo. Naj bo to sporočilo našim znanjem, da so tod živeli dobri ljudje! ▲

TRIKRALJEVSKI KOLEDNIKI

VIKTOR LEVOVNIK

Kralji so prinesli darove v cerkev.

Praznik sv. Treh kraljev, ki se v cerkvenem koledarju uradno imenuje Epifanija, slovensko pa razglašanje gospodovo, je bil v starogrški cerkvi osrednji praznik božičnega časa. S tem praznikom, 6. januarja sedaj cerkev zaključuje božično obdobje.

V zadnjih letih običaj romanja kraljev od hiše do hiše ponovno oživljamo pri nas. Na predvečer praznika, to je 5. januarja ali tretji sveti večer ljudje pokropijo in pokadijo domove, na podboje vrat pa narišejo znamenje treh križev in začetnice imen treh kraljev ter

leto, ki se je začelo. Napis ostane na podbojih vrat vse do istega dne naslednjega leta. Na sama vrata običajno pribijajo križ, da v hiši ostane blagoslov, ki varuje domačijo pred nesrečami vse leto. Te križe naredijo iz butar oziroma snopov, ki jih blagoslovljamo na cvetno nedeljo. Enake križe nabijajo tudi med trame gospodarskih poslopij in na kašče, ki so bile nekoč shrambe za žito. Včasih so v lesene dele poslopij vrezali ali izžgali tudi ime in naslov gospodarja, ki je kmetoval. Na tak način so se marsikje ohranila imena gospodarjev kmetij.

Še to naj povem, da je moral biti tretji sv. večer na mizi kruh podprt, na dan treh kraljev pa so ta kruh dali tudi živini, da bi bila zdrava. Pravijo tudi, da se na dan treh kraljev podaljša dan za petelinji skok.

Kralji, ki danes obiskujejo naše domove, so otroci ali odrasli oblečeni v kraljevska oblačila, s seboj pa nosijo pozlačeno zvezdo. Ob obisku po hišah pojejo trikraljevske pesmi ali zaigrajo igro s katero prikažejo, kako so našli dete. Zelo poznana je pesem:

Prvi kralj zapoje: "Jaz sem tam doma, kjer sonce gori gre."

Drugi kralj: "Jaz sem tam doma, kjer sonce doli gre."

Tretji kralj: "Jaz sem pri vas doma, tukaj dobri ste ljudje."

Vsi: "Miru sreče, zdravja vam prinašamo in še od deteta sporočilo, naj vaš dom blagoslovljamo. Darov vas prosimo, za otroke lačne, ki po svetu so."

Ko so obdarovani, zunaj pred hišo še zapojejo: "Hvala oče, mati vi, dete rajsko vam milost deliti!"

Veliko je koledniških pesmi, različne so tudi v različnih krajih. Marsikje kralji potujejo tudi na konjih, njihov vodnik pa nosi zvezdo.

Lepi so ti običaji, ohranimo jih našim znanjem za spomin. ▲

Ob izteku starega leta se običajno srečajo nekdanji delavci slovenjegraške kmetijske zadruge. Ta je z leti doživela številne organizacijske spremembe, vendar je ostala med nekdanjimi delavci in uslužbenci še vedno trdna prijateljska vez. V preteklosti je na njihovih plečih visela odgovornost za dobro poslovanje zadruge in za dobro delo s kmeti - kooperanti.

Ob izteku starega leta so se tokrat ponovno srečali v restavraciji upokojeniškega doma v Slovenj Gradcu. Kot direktor sedanje zadruge Ledina sem se udeležil srečanja in bivšim delavcem orisal prehojeno pot zadruge od leta 1990 pa vse do sedanje spojitve v enotno Koroško kmetijsko - gozdarsko zadrugo.

V imenu upokojencev se je oglasil najstarejši udeleženec srečanja Slavko Slemnik, ki je obudil spomine na zadrugištvo vse od povojnih let dalje. V prijetnem vzdušju so upokojenci obudili spomine na skupaj preživeta leta v zadrugi in se v večernih urah razšli na svoje domove.

Zagotavljajo, da bodo s takšnimi srečanji nadaljevali tudi v prihodnje, ne glede na to, da odslej v Slovenj Gradcu ne bo več samostojne zadruge. ▲

SREČANJE UPKOJENCEV ZADRUGE LEDINA SLOVENJ GRADEC

MIRKO TOVŠAK

Upokojenci zadruge "Ledina" Slovenj Gradec

Foto Mirko Tovšak

Z d.d.
**ZAVAROVALNICA
M A R I B O R**

PE Podružnica SLOVENJ GRADEC

tel.: (02) 88 12 700, (02) 88 12 730,

fax: (02) 88 12 737

IZBERITE MODRO SVOJO POT

Zavarovalnica Maribor d.d.
zanesljiv partner za vse vrste
zavarovanj.

SVETI TRIJE KRALJI

MILENA TRETJAK

Tile sv. Trije kralji, so marsikje prepevali s prelepim glasom, za petno melodijo pa je poskrbela še harmonika. Zagotovo jih poznate, saj to je aktivna ekipa mislinjskih Strelcev. ▲

PROFESOR JANKO MESSNER - MOJ UČITELJ

MARJAN ČUJEŠ

Študijska knjižnica na gradu na Ravnah na Koroškem je med novoletnimi prazniki pripravila zanimivo razstavo o življenju in delu profesorja, pisatelja in pesnika Janka Messnerja iz Avstrije. Razstava je bila namenjena počastitvi njegove 80 - obletnice življenja in to v prostorih, kjer je pred petdesetimi leti tudi poučeval. Ker je bil moj učitelj v takratni nižji gimnaziji in ga pozneje nisem več srečal, sem se te razstave še toliko bolj razveselil.

Njegova dela, pisana v narečju, so imenitna, kot ga je bilo imenitno tudi poslušati, kadar je v koroškem narečju govoril med poukom. Moje sošolke se ga spominjajo kot lepega fanta z izrazitim nosom, iz katerega se rad ponorčuje tudi sam, meni pa je ostal v spominu kot pošten in pravičen predavatelj. On ima največ zaslug, da sem tisto gimnazijo, ki je danes na stopnji osemletke, sploh končal.

Profesor Janko Messner je zvest svojim načelom tudi danes; v to so me prepričali njegovi odgovori v decem-

berskem nedeljskem TV intervjuju, kjer je naš pronicljivi novinar drezal v stare rane, še posebej o dogodkih in ravnanjih, kjer bi lahko bila vpletena tista znamenita poveljna UDBA.

Morda smo bili zaradi tega gledalci za kaj prikrajšani, jaz pa sem bil vseeno vesel, da sem tega znamenitega borca za slovenščino in rojaka onkraj meje spet videl in poslušal. Kdo ne bi imel rad učitelja, ki se po 50 letih še vedno spomni imena dijakinja, ki ga je nekoč med predavanji opozorila na napako in odkrito prizna, da se je od svojih učencev tudi kaj naučil.

Nek upokojen učitelj mi je nekoč priznal, da so mu v vseh letih poučevanja ostali v spominu le najboljši učenci in pa največje "barabe". Upam, da se po teh lastnostih mene nihče ne spominja, sam pa se iz tistih let spomnim le dveh, profesorice ruščine in pa že prej imenovanega profesorja Messnerja.

Njegove metode učenja slovenščine so nas navduševale, saj je bil pri slovnici zelo prizanesljiv. Vedno je poudarjal, naj veliko beremo, pišemo in pripovedujemo, pa se bomo tudi slovničnih pravil zlahka naučili. Tudi svojega narečja se ne smemo sramovati, temveč ga moramo gojiti, ker le narečja bogatijo osnovni jezik, nas je večkrat opomnil.

Vse to smo v razredu tudi vadili. Nekoč sem moral za oceno napisati obnovo po neki knjigi in jo pred razredom pripovedovati.

Ker jaz v kratkih stavkih ne znam povedati bistva, me je šolski zvonec prehitel, toda nihče v sicer po navadi nemirnem razredu se ni zganil.

Zgodbo o dveh eskimskih dečkih in ranjenem belim medvedom, ki so pluli na odtrgani ledeni plošči nekje po severnem morju, so hoteli slišati do konca. Profesor je v napisani obnovi našel le eno napako in mi narisal na zadnji strani veliko petico.

Čeprav nisem bil kaj prida učenec, mi je to kar dvignilo ugled. Pa ni ostalo le pri tem. Ko je profesor ugotovil, da imam ruščino že zaključeno, in to negativno, šolsko leto pa je bilo že pri kraju, je posredoval pri učiteljskem zboru, da mi je morala učiteljica ruščine omogočiti, da sem oceno še popravil.

Pet petic je bilo potrebnih, da sem pokrtil prejšnje enke.

Dosegel sem jih in s tem sebi in drugim dokazal, da zmorem če hočem, namenjene pa so bile profesorju Messnerju, ker le njega nisem hotel razočarati. Sam sem se namreč že sprijaznil, da šole pač ne

bom uspešno končal in bom postal "holcar" kot je bil moj oče.

Na profesorico ruščine sem že davno pozabil, rusko pesem o ptičku, ki se je napil ruma namesto vode, pa še vedno znam. Zaradi profesorja Messnerja sem se lahko šel učiti poklica, blizu "holcarjev" pa sem vseeno ostal celo delovno dobo, na kar sem pa ravno tako ponosen.

V tistem večernem TV intervjuju je profesor vzneseno govoril tudi o bratstvu in enotnosti, ki ga je imel priliko spoznati na delovnih akcijah takratne Jugoslavije. Večina nas, ki smo služili vojsko v bivših republikah propadle države, smo se o tem prepričali in spoznali, da takšne gostoljubnosti in pristnih čustev, kot smo jih doživeli pri južnih narodih, Slovenci pač nismo sposobni izražati ali jih pa ne premoremo.

Tudi s tem, kako je razglabljal o tovarištvu, se strinjam. Beseda tovariš zanj pomeni nekaj resničnega, danes pa je ta beseda skoraj bogokletna in se je najbolj branijo tisti, ki so jo nekoč najraje slišali. Spominjam se zgodbe nekega sodelavca na gradbenem podjetju, kjer sva leta 1959 skupaj službovala.

V hudi zimi mu je pri razkladanju cementa iz rok spolzela vreča in se raztreščila v snegu pod kolesi tovornjaka. Ker ni bilo pri roki druge vreče, kamor bi pobral uporabne ostanke, je te dovolil pospraviti bližnjemu stanovalcu. Ko je prišlo to na ušesa direktorju, ki je pravkar končal dvoletno politično šolo, ga je za to dejanje v svoji pisarni trdo prijel in mu zagrozil celo z odpustom.

Fant je zavzel vojaško držo in dejal: "Razumem gospod direktor!" To je bivšega partizana, kar je direktor bil, še bolj razkačilo. "Jaz sem zate tovariš in ne gospod, ker teh v Jugoslaviji ni več!" Fant pa ni utihnil: "Tako ravnajo z delavci gospodje v kapitalizmu, ne pa tovariši v socializmu" in je odšel. Direktor je bil dovolj pameten, da sicer pridnega delavca ni odpustil, je pa na svoj račun doživel kar precej pritaženega hahlanja.

Tudi jaz ne vem, zakaj je beseda tovariš sedaj tako odveč. V lovski družbi so delavci, kmetje, direktorji in umetniki, pa nihče ne reče, da spadajo v lovsko "gospodovino", ampak v lovsko tovarišijo. Tako se med seboj tudi obnašajo - tovariško. Tovariš ali gospod je zame lahko oboje, če je dober človek.

Tak pa profesor Janko Messner tudi je in želim, da zdrav dočaka še mnogo let ter vztraja pri svojem boju za slovenstvo tudi po tem v združeni Evropi. Potrebovali ga bomo!

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.

2380 Slovenj Gradec, Vorančev trg 1

Telefon: 88/ 43-332, faks: 88/ 42-684

E-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor: Silvo Pritrznik, univ.dipl.inž.gozd.

Odgovorna in glavna urednica: Ida Robnik

Uredniški odbor: Ida Robnik,

Gorazd Mlinšek in Marlena Humek

Likovna urednica in grafično oblikovanje:

Marlena Humek

Priprava za tisk: Forma Hutter, Maribor

Tisk: ZIP CENTER, Ravne na Koroškem

Vse pravice pridržane,

© Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 2002a.

Fotografije © avtorji

Avtor fotografije na naslovnici Peter Vernik

KRPAČEVI DNEVI V ŠMARTNEM

FRANC JURAČ

V Šmartnem pri Slovenj Gradcu so bili v dneh 15., 21. in 25. decembra 2001 dnevi šmarške kulture. Posvečeni so bili Ivanu Krpaču, domačinu in kulturnemu delavcu.

Prvi dan Krpačevih dni je pričela gledališka skupina DU Prevalje s komedijo v treh dejanjih "Drugačna mati". 21. decembra je nastopil Ženski pevski zbor TENU-TO kulturnega društva Šmartno pod vodstvom zborovodje Polone Krpač - Gornjak, igralec Mitja Šipek pa je v monodrami prikazal Svetnečega Gašperja, pod na-

slovom "Je še kdo srečnejši kje" pa je predstavil svojo zgoščenko koroški glasbenik Milan Kamnik.

Zadnji dan Krpačevih dni pa je bila v cerkvi sv. Martina v Šmartnem Božična maša za sopran in alt, sodeloval pa je Moški pevski zbor Kulturnega društva Šmartno pod vodstvom zborovodje Janeza Koleriča. ▲

Mitja Šipek je v monodrami prikazal Svetnečega Gašperja

Moški pevski zbor KD Šmartno na "Krpačevih dnevih".

◀▲ Foto Franc Jurač

FANTJE IZ GRAŠKE GORE IZDALI ZGOŠČENKO

FRANC JURAČ

Bilo je pred dvajsetimi leti, ko so se na Graški gori pričeli zbirati fantje. Družila jih je pesem in v želji, da nadaljujejo tradicijo svojih staršev so pričeli pepevati. Prepevali so ob večerih in na raznih prireditvah, njihove pesmi pa so postale koledniške in kot koledniki so graškogorski fantje ob novem letu, pa ob prazniku treh kraljev in ob svečnici hodili od hiše do hiše in ob pesmih prinašali na domove srečo in zdravje, ob enem pa ohranjajo stare ljudske običaje.

V dvajsetih letih delovanja so graškogorski fantje doslej sodelovali na raznih dobrotelčnih koncertih, na festivalih širom Slovenije, gostovali na raznih radijskih postajah in v televizijskih oddajah, vsako leto pa sodelujejo tudi na domačem festivalu narodnozabavne glasbe Graška gora poje in igra. Glasbena sku-

pina Fantje z Graške gore pa ima za seboj tudi gostovanje v Avstriji, lansko leto so obiskali pevski zbor v Slovaškem mestu Bardejov, obisk pa so Slovaški pevci vrnilo meseca septembra lanskega leta, ko so v Slovenj Gradcu priredili skupni koncert, pod vodstvom Janeza Koleriča, ki skupino vodi že vsa let.

Ob dvajsetletnici skupine fantov iz Graške gore pa so letos izdali zgoščenko in kaseto pri Založbi Zlati zvoki pod naslovom "V vasico rodno", na kateri je posnetih 10 skladb; štiri ljudske, šest pa lastnih, za katere je tekst napisal član skupine Jože Mirkac.

Promocije kasete in zgoščenske v telovadnici Osnovne šole Šmiklavž so se udeležili Postavkova dekleta, Milan Kamnik in strašna Jožeta. Skupino fantov iz Graške gore sestavljajo Ivan Stergar prvi tenor. Marko Lenart drugi

Skupina graškogorskih fantov ob promociji zgoščenske

tenor, Jože Mirkac prvi bas, Jože Rožanc drugi bas, Drago Plazl harmonika. Pri izdaji kasete in zloženke so pomagali Simon Plazl harmonika, David

Sredenšek kitara in Boštjan Merzdovnik bariton. Ob izdaji zgoščenske in kasete skupini fantov iz Graške gore iskreno čestita tudi Viharnik. ▲

RUDI REBERNIK

Vsak človek se rad spominja svojih prednikov, poznanih ali nepoznanih, premišljuje o njihovem življenju ter ga skuša primerjati z življenjem v današnjem času. Žal, vse premalo vemo o njih in šele potem, ko nas zapustijo, začnemo raziskovati in razmišljati o svojem poreklu. Ko pa ima človek za seboj že svoje otroke in vnuke, pa o tem še toliko raje premišljuje. Gotovo bi vsakdo, ki bi vedel vse o svojih prednikih, lahko o tem napisal celo knjigo. Zato je dobro, da svojim naslednikom o tem pripovedujemo, da bodo tudi oni lahko prenašali to na svoje in tako se bo zgodovina rodu ohranila še poznejšim generacijam.

Tudi korenine našega rodu sežejo daleč tja v začetek 19. stoletja, ko se je na mali hribovski kmetiji v Skomarju nad Vitanjem, sredi pohorskih gozdov rodil moj ded Gregor Rebernik. Kot najstarejši sin je moral prevzeti domačijo, zato si je poiskal življensko družico in sicer Krajnikovo Katarino doma izpod Rogle. Poročila sta se enkrat okrog leta 1850 in v tej družini se je potem leta 1878 rodil moj oče Franc Rebernik. Obdelovali so malo hribovsko posestvo, da so si poleg dnin in priložnostnega dela zagotovili svoj potrebni vsakdanji košček kruha. Redne zaposlitve v tistem kraju takrat ni bilo lahko dobiti in moj oče si je iskal delo po kmečkih žagah, ki jih je bilo takrat po tistih krajih dosti. Končno je leta 1900 odšel delat v rudnik Trbovlje. Vendar tam ni vzdržal več kot dobro leto, ker je bil vajen dela in življenja v gozdovih, kjer se je rodil in dela na žagah, kjer si je zaslužil svoj prvi zaslužek. Vrnil se je domov v Skomarje. Ravno nekako v tem času je začela obratovati tudi grofovska žaga v Suhem dolu, kjer so iskali in najemali delavce za delo v gozdu in na žagi. Tja je odšel tudi moj oče vprašat za delo in ga je kot že iskušen žagar tudi dobil. V njegovi delavski knjigi, ki jo hranim med ostalimi družinskimi dokumenti piše, da je bila izdana dne 5. novembra 1899 in da je začel delati pri "Gozdarstvu grofa Thurna - Veleposestvo Plešivec" in sicer dne 1. 8. 1901. Tu je potem delal vse do svoje prerane smrti 1936.

Gostilno in posestvo Suhi dol sta v tem času imela v najemu starša od moje mame Ignac in Karolina Blodnik s svojo družino, od katere je bila moja mama najstarejša. Poleg gostilne in obdelovanja malega posestva so se ukvarjali še s prevozi lesa s konji iz grofovskih gozdov na suhodolsko žago in potem rezan les naprej do raznih kupcev. Tu sta se potem moja starša Franc in Karolina spoznala ter se odločila za skupno življenje. Tako sta se potem decembra leta 1906 poročila v razborski

cerkvi in ker nista imela še svojega stanovanja, sta do naslednje pomladi stanovala še pri starših doma v Suhem dolu. Leta 1907 sta zaprosila grofovskega oskrbnika v Plešivcu, da jima je dal v najem Kristavško posestvo, ki je bilo takrat ravno prazno. Tu sta si potem naša starša začela ustvarjati družino. Oče je hodil še naprej na delo v bližnjo suhodolsko žago, mama pa je skrbelo za dom in otroke, ki so pričeli prihajati v družino. Še istega leta se je rodila naša najstarejša sestra Marija, čez dve leti brat Franc, nato sestra Angela, pa brat Karel in sestra Kristina in nato jaz kot najmlajši v družini.

Najtežja so bila gotovo leta prve svetovne vojne, ko je mama ostala sama s svojimi otroci brez očetovega zasluga, oče pa je bil takoj vpoklican ter je prebil celi vojni čas na ruski fronti nekje v Karpatih. Pa vendar sta tudi to prestala in oče se je vrnil zdrav domov enkrat 1918 leta.

Tu na tej sončni kamniti, a vendar za nas najlepši Kristavški domačiji, smo potem odrasčali, hodili v šolo in preživljali najlepša leta naše mladosti. Druga svetovna vojna nas je sicer ločila in razgnala na razne strani sveta, pa vendar smo imeli srečo, da smo se vsi srečno vrnili pod rodni krov.

Kmalu po vojni pa se je tudi naša družina pričela razhajati in odhajati za svojimi cilji in željami. Na domu je ostal brat Franc, ki pa so ga težke poveljne razmere za hribovske kmetije brez lastnega gozda prisilile, da je posestvo prodal in se posvetil samo svojemu delu in zaslugi, da je lahko dostojno vzdrževal svojo družino. Na srečo pa je danes Kristavški rojstni dom spet v lasti pravnukov Gregorja in Katarine ter vnukov Franca in Karoline Rebernik, tako da se lahko vedno vračamo v rojstno hišo.

Takrat obujamo hvaležne spomine na naše prednike, ki so kljub težkim in trdim takratnim časom in dveh svetovnih vojnah skrbeli za naše skromno, pa vendar na svoj način lepo in srečno življenje. ▲

1. Slika predstavlja gostilno in pripadajoča gospodarska poslopja v Suhem dolu v času, ko so tam živeli moji stari starši s svojo družino. H družini je spadalo tudi obširno kegljišče, ki ga je dal postaviti grof za svoje goste, ki so se v Suhem dolu vedno ustavili, preden so nadaljevali naporno pot proti Plešivcu. Pa tudi premožnejši Slovenjgradčani so radi ob nedeljah prihajali s kolesji in kočijami, da so se pomerili v kegljanju.

Foto nepoznan

2. Naš rojstni dom Kristavc kot izgleda danes. Ob prodaji je bila lesena hiša in "štala" razarta, samo starinska kašča še stoji enaka, kot je bila pred več kot sto leti, le da je lepo ohranjena.

Foto Rudi Rebernik

3. Kristavški bratje in sestre, ko smo se zbrali leta 1977 pri naši najstarejši sestri Mariji in svaku Martinu Slivniku, ko sta obhajala petdesetletnico skupnega življenja, da smo se z njima poveselili. To je bil tudi zadnji skupni posnetek naše družine. Foto Rudi Rebernik

ČASI SE SPREMINJAJO

MILENA TRETJAK

Časi se spreminjajo in z njimi tudi ljudje, a spomini ostajajo. Povsod nas spremljajo. Vesela sem, da imajo nekateri starejši ljudje svojo mladost označeno kot najlepši del svojega življenja, pa čeprav so bila to za marsikoga težka leta. Ne dolgo nazaj so na kmetijah kmetje delali vse ročno in pri tem niso poznali strojev, ki bi jim omilili delo. Ja, ...danes pa je vse drugače. Danes imamo stroje in močne traktorje, včasih pa so imeli močne roke in pridne vole.

1. Velikokrat so kmetje sušili seno tudi v planini. Kosili so ročno zato je bilo potrebno tudi veliko več časa kot danes.

2. Fantje pa so bili najbolj veseli, ko so jim naslednji dan v pomoč prišle grabljice. Takrat pa je bilo delo res hitro gotovo.

3. Najlepši del košnje pa je bilo spravilo sena. Fantje in dekleta so bili zelo veseli, če so seno varno spravili pred dežjem pod streho. Za prevoz so takrat na pomoč prišli voli, ki so voz poln sena z lahkoto odpeljali v dolino. Najbolj pa so bili srečni, če so se lahko odpeljali na vrhu kupa sena, ki je bilo naloženo na vozu, a kaj ko je bilo prostora vedno premalo...

Spomini, delo in pridne roke naj v vas krepijo zavest in ponos na vaše poreklo!

BOLEČE IN NEPOZABNO

FRANC JURAC

Bilo je šestega marca lanskega leta, okoli enajste ure, ko je v stanovanjski hiši Ivana in Matilde Razbornik iz Srednjega Doliča pri Mislinji nenadoma izbruhnil požar in v dobri uri in pol so ognjeni zublji stanovanjsko hišo popolnoma uničili, iz goreče hiše pa se ni dalo veliko rešiti.

Takoj po izbruhu požara je lastnik Ivan Razbornik skušal požar sam pogasiti, vendar je bil pri tem nemočen in zaradi gostega dima se je zadušil in umrl. Tragedija je bila težka in boleča, še zlasti zato, ker je žena Matilda ostala brez moža in brez vsega, saj tudi gasilci, ki so prihтели na pomoč, iz gorečega poslopja niso mogli rešiti veliko.

Ivan Razbornik je bil nad pedeset let tudi sam gasilec, v takih trenutkih pa je rad pomagal ljudem, pomagal pri gašenju in reševanju imetja. Ko pa je reševal sam svoje imetje, pa je zraven izgubil življenje, o tem pa smo v Viharniku že pisali.

Po tragediji, ko je Matilda Razbornik ostala brez moža in brez stanovanjske hiše, pa ni

Matilda Razbornik s sinom Francijem in vnukoma pred novo hišo.

ostala sama. Ljudje, ki so zvedeli za nesrečo so pomagali, pri čiščenju ruševin so pomagali

gasilci in krajanji preko osnovne organizacije Rdečega križa Dolič so zbirali finančna sredst-

va, ki so jih darovali ljudje iz mestne občine Slovenj Gradec in občine Mislinja. Z zbranimi sredstvi so Matildi Razbornik zgradili lepo in skromno hišico, v kateri je našla dom in toplo ognjišče.

"Še danes ne morem verjeti, da nas je doletela ta tragedija, ob kateri sem izgubila moža. Hudo je bilo, ko smo v nekaj urah izgubili vse, najtežje pa je seveda to, da je v požaru umrl mož. Mislila sem, da ne bomo mogla preživeti te nesreče, ob pomoči dobrih ljudi, ki so nam pomagali tako z delom kot tudi z denarjem, nam je uspelo, da sem zopet dobila prijeten dom. Rada bi se zahvalila vsem in vsakomur, ki so nam kakorkoli pomagali finančno in s prostovoljnimi delom pri gradnji novega doma.

Ob nesreči, ki nas je prizadela sem spoznala, da so ljudje, ki prislusnejo človeški stiski humani, darežljivi, ki radi pomagajo sočloveku v nesreči. Prav vsem tem se še enkrat najlepše zahvaljujem," s solzami na obrazu pove Matilda Razbornik. ▲

IZ PORUMENELEGA ALBUMA

FRANC JURAC

Bili so lepi časi, ko je po Mislinjski dolini vozil vlak iz Dravograda proti Velenju. Njegova vožnja ni dočakala svojega stotega rojstnega dneva, saj so jo mnogo let prej ukinili, najprej potniški, za tem pa še tovorni promet. Prišli pa so časi, ko so železnico razdrli, pobrali tračnice in pragove. Terasa nekdanje železniške proge pa daje videz, da je Mislinjska dolina izgubila hrbtnico.

Iz porumenelega albuma nam je Janez Pavlič iz Trbonj pokazal dve sliki:

Posnetek leve slike je bil narejen 29. maja leta 1965, prav na dan, ko je zadnjikrat popeljal vlak iz Dravograda pri Lavamundu. Na desni sliki pa je vlak, ki so ga po Mislinjski dolini ukinili le dobrih osem let pozneje. K temu lahko zapišemo le, lep napredek prejšnjega tisočletja. ▲

29.5.1965

DRAVOGRAD

15.3.1973

* 1915
+ 2002

MARIJA DVORJAK

Sončen, a leden in mrzel je bil dan v sredo 2. januarja letos, ko smo izvedeli, da je v slovenjegraški bolnišnici ugasnilo življenje Lošperske mame Marije Dvorjak iz Spodnjega Doliča. Tiho kot je bil dan, je legla na domače, na sosede in prijatelje nerazložna bolečina žalosti, ki jemlje vso radost, moč in zaupanje v pravičnost na tem svetu. Tiho in skoraj neslišno je Lošpigarijeva mama odšla in zapustila svoje najdražje in odšla na pot mirovanja in brezkončnosti. Ob bolezni, ki jo je dobre dve leti prenašala, so ji stali ob strani njeni najdražji, posebno skrb pa ji je dajala hčerka Agica s katero je živela vse življenje.

Dvaindvajsetega februarja leta 1915 je Lošperski mami stekla življenska zibel na Sedovnikovi kmetiji na Kozjaku. Bila je najmlajša od štirih otrok. Ko je bila stara leto in pol je na soški fronti prve svetovne vojne padel oče, na kmetiji pa je mati ostala sama s štirimi otroki. Ker je bilo življenje in skrb za otroke na kmetiji težko se je mati poročila drugič. Očim, ki je pozneje prevzel skrb za družino, je bil navajen trdega dela, je tudi od otrok zahteval, da so morali trdo delati in tako je Lošperska mama že kot mlada občutila trdo kmečko življenje. Leta 1936 se je poročila in v zakonu sta z možem Štefanom podarila življenje petim hčerkam; Slavki; Faniki, Pavli, Marici in Agici. Mlada družina je najprej živela v najemniških kočah, pri Naveršniku in Osonkarju na Kozjaku ter pri Jesenu v Pamečah. Med drugo svetovno vojno, leta 1943, je bila družina izseljena v Avstrijo. Doma na Lošperski kmetiji je v vojni padel gospodar in kmetija je ostala brez gospodarja. Ko se je družina leta 1946 vrnila iz Avstrije na kmetijo so na njej pričeli gospodariti. Ker pa na kmetiji ni bilo dovolj dohodka za preživljanje, je mož Štefan opravljal prevoze lesa s konji in tako bil dolgo časa z doma, na kmetiji pa je bila za delo sposobna le Lošperska mama sama. Ob obilici dela, ki ga je imela doma, pa je vedno rada pomagala tudi sosedom.

V neposredni bližini Lošperske kmetije stoji cerkva sv. Marjete. V to cerkvo je Lošperska mama hodila zvonit in skrbela za njeno krasitev ob pomembnih praznikih. Nešteto dnevov in noči, ko se je vreme pripravljalo k nevihtam je z zvonjenjem preganjala nevihtne oblake in tako neštetokrat obvarovala polja in pridelke pred točo.

Ob delu, ki ga nikoli ni zmanjkalo pa je Lošperska mama vedno našla čas za petje. Že od mladih let je rada prepevala in neštetokrat je rada zapela s svojimi hčerkami ob dolgih zimskih večerih za krušno kmečko pečjo ali pa na kakršnikoli prireditvi. Lep družinski dogodek pa sta z možem Štefanom praznovala 17. maja leta 1986, ko sta praznovala zlato poroko. V želji, da bosta dočakala še biserno poroko pa je to preprečila moževa smrt. Ko pa je spoznavala, da ji pešajo življenske moči je leta 1992 prepustila posestvo hčerki Agici, vesela pa je bila, da se na kmetiji nadaljuje pridno in sodobno gospodarjenje.

Vsi, ki smo Marijo Dvorjak, Lošpersko mamo poznali, jo bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

FRANC JURAČ

SPOMIN

12. februarja mineva dve leti odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče in dedek

JOŽE ŠERTEL

iz Mislinjske Dobrave

Hvala vsem, ki stojite ob njegovem grobu, se poklonite njegovemu spominu, mu prižgete sveče in prinašate cvetje.

Žalujoči: vsi njegovi

Ni te na pragu več,
ni te v hiši,
nihče tvojega
glasu ne sliši več.
Pot pa nas vodi tja,
kjer rožice cvetijo in sveče
Ti v spomin gorijo.

* 1923
+ 2001

JOŽEF VETRIH

Na šentiljskem pokopališču v Mislinji so lansko leto pospremili k zadnjemu počitku Jožefa Vetriha iz Mislinje. Rodil se je petega februarja na Tolstem vrhu pri Mislinji, očetu Slavku in materi Frančiški roj. Vovk. Bil je deveti izmed dvanaestih otrok, ki so se rodili na Veterškem. Danes živita od številnih otrok le še dva. Otroška in mladostna leta je Jožef Vetrih preživljal vse do leta 1942 doma, zatem pa si je našel delo v Avstriji, odkoder je moral koncem leta 1942 oditi v nemško vojsko. Ob invaziji zavezniških sil na Normadijo je prišel v ujetništvo ameriške vojske v Francijo. Domov se je vrnil septembra 1945 leta. Meseca januarja leta 1946 se je zaposlil pri takratni Gozdni upravi v Mislinji kot sekač. Še istega leta se je poročil z Justino roj. Polenik. V zakonu so se jima rodili trije sinovi in dve hčerki.

Delo sekača je opravljal po pohorskih gozdovih do leta 1948, ko je moral ponovno v uniformo v Jugoslovansko vojsko. Domov se je vrnil novembra 1949 in se ponovno zaposlil na gozdarstvu v Mislinji, kjer je vse do ukinitve ozkotirne železnice po mislinjskem jarku opravljal delo zavirača, (bremzarja op.p.). Po ukinitvi železniške proge se je zaposlil na mislinjski žagi, leta 1960 pa si je našel delo pri Kmetijski zadrugi v Dravogradu, kjer je opravljal delo delovodje na kmetiji Podžran. To delo pa je opravljal vse do leta 1983, ko je odšel v pokoj.

Leta 1997 je težko zbolel, vendar se je s pomočjo domačih spet postavil na noge. Življenska moč pa mu je vse prehitro pešala in kljub skrbni negi domačih, zlasti pa skrbne žene Justine, je 24. oktobra 2001 v poznih večernih urah za vedno odšel. Zapustil je ženo, pet otrok, dvanajst vnukov in sedem pravnukov. Vsi, ki smo Jožefa Vetriha poznali, ga bomo ohranili v lepem in trajnem spominu. Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom se domači lepo zahvaljujejo za spremstvo na njegovi zadnji poti ter za podarjeno cvetje, sveče in za svete maše.

F.J.

Ko je srčna bolečina prevelika,
se tudi solza posuši,
le srce še nemo kliče,
oh kje je mama ti.
(S.Kosovel)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

MARIJE DVORJAK, Lošperske mame
iz Spodnjega Doliča

se vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti ter ji darovali cvetje, sveče in za svete maše najlepše zahvalujemo. Prav lepa hvala vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih in nam stali ob strani. Iskrena hvala Kovrejevim, Zovsovim, Pušnikovim in Mileni Zuželj za nesebično pomoč. Pristrčna hvala dr. Leonardi Pirmanšek, zdravstvenemu in strežnemu osebju internega oddelka slovenjegraške bolnišnice. Hvala g. monsingnorju Viliju Gomilarju za opravljen obred pred mrtvaškim odrom ter cerkvenemu pevskemu zboru iz Vitanja za odpete pesmi slovesa, govornikom F. Juraču in Angeli Ramšak za besede slovesa pred odprtjem grobom, šentflorjanskim cerkvenim pevcem za zapete žalostinke med mašo zaupnico, moškemu pevskemu zboru iz Vitanja, g. župniku Mirku Hrovatu za pogrebni obred in za izrečene besede. Hvala tudi pogrebni službi Jerneja Zaveršnika iz Šentilja pri Mislinji.

Žalujoči: hčerke Slavka, Fanika, Pavla, Marica in Agica z družinami.

* 1919
+ 2001

IVAN RAPUC

V torkovih zgodnjih jutranjih urah meseca novembra 2001 je v slovenjegraški bolnišnici umrl najstarejši gozdni delavec mislinjskih zaselkov Ivan Rapuc. Le enkrat v dobrih osmih desetletjih je zaradi težko poškodovane noge pokukal skozi bolnišnična vrata. V lanskem juliju pa mu je zdravje obrnilo hrbet in moral je na operacijo. Bolezen mu je res pobrala moči, a kot drevo, ki kljubuje viharju, si je v vročem poletju spet opomogel, se vravnal in se sprehodil po zelenici okrog hiše. V novembru pa so ga bolezenske tegobe spet položile v posteljo in mu niti rojstnega dne niso pustile več proslaviti v krogu svojih otrok in vnukov tako prijetno kot nekoč.

Ivana Rapuca je mama Barbara povila 9. novembra leta 1919 pri Pestotniku v Mislinjskem jarku. Revščina je kalila njegova otroška leta in zaradi tiščanja kar treh družin v tesnem stanovanju, je moral kratkohlačnik zgodaj v hlevu poiskati ležišče. Holcarja sta bila že njegov dedek in oče Karel in temu poklicu se je že s petnajstimi leti zapisal tudi Ivan. Čeprav je bilo delo težko, saj so drevje podirali ročno in so do delovišč vodile dolge poti, je Ivan ostal zvest gozdarskim opravilom več kot 40 let. Resnično srečen je bil, ko se je v letih 1946 in 1947 pojavil med "prezmarji", zanj nikoli pozabljene ozkotirne železnice po Mislinjskem jarku.

Seveda je bilo treba ujeti tudi nekaj zamujenih trenutkov mladostnega spogledovanja z dekleti. Tako sta se našla s Kohovo Gelo in se leta 1952 poročila. Seveda so kmalu prijokali v svet tudi otroci in ju s čebljanjem osrečevali. Ko so začeli "Grabenci" zapuščati Komisijo in Glažuto, si je tudi Rapučeva družina našla novo bivališče na mislinjskih štalah. Ivan in Angela sta se pogovorila s hčerko in njenim možem in leta 1970 so začeli z gradnjo hiše. Res je bilo treba zategniti pasove, a veselja, ko so se leta 1975 vselili v svoj nov dom, ni bilo ne konca ne kraja. Kmalu se je Ivan upokojil, otroci so bili pri kruhu in jesen življenja je Ivanu in Geli poklonila kar nekaj lepih trenutkov, žal, prekratkih, ko mu je žena pred štirimi leti umrla, je močno strlo tudi Ivana. V novemborskem torku je ob treh zjutraj onemelo tudi njegovo srce.

MARJAN KRIŽAJ

V SPOMIN

FRANCU ŠTINJEKU

Ostalo grenko je spoznanje, to je resnica, niso sanje, da te nazaj nikoli več ne bo, ker si za vedno vzel slovo. Spočij si žuljave dlani, za vse še enkrat hvala ti. Dobrota tvojega srca nikdar ne bo pozabljena.

Vsi tvoji

Že leta tri te zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš.
Srce tvoje več ne bije,
spomin med nami še živi.

ZAHVALA

Kogar imaš rad
nikoli ne umre,
le daleč je!

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, dedka in brata

IVANA RAPUCA iz Mislinje

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, sveče in plačali svete maše ter nam izrazili sožalje. Prav lepa hvala dr. Tilki Prevolnik za zdravljenje, patronažni sestri Anici Gams za nego na domu, šentiljskim pevcem za zapete žalostinke med mašo in na pokopališču ter pihalni godbi iz Slovenj Gradca, gospodu župniku Tinetu Tajniku za pogrebni obred ter pogrebni službi Jerneja Zaveršnika iz Šentilja za opravljene pogrebne storitve. Govorniku Marjanu Križaju hvala za ganljivo izrečene besede slovesa ob odprtem grobu.

Žalujoci: hči Jožica, sin Ivan in Milan ter sestra Micka z družinami in ostalo sorodstvo.

* 1925
+ 1998

JAKOB LOČNIKAR

JAKOB LOČNIKAR

Ko na Gortini v cerkvici sv. Štefana zvon zazvoni,
me pri srcu vedno zaboli, spomine stare oživi,
ko še vi ste zvonili vsako leto tako,
ko lepo nedeljo slavili Gortinčani smo.
Leta štiri so minila, od kar vas, dragi oče, več med nami ni,
a rana srčna noče zaceliti in tudi nikoli ne bo.
Tudi jaz vas ne bom pozabila, saj kot hčerko ste me radi imeli.
Jaz pa vedno bom za vas molila, svečke vam prižigala
in boga prosila, da vam plačilo za dobroto da.

Štefka z družino

SPOMIN

Kogar imaš rad
nikoli ne umre,
le daleč jel

FRANC ODER iz Mislinje
1912 - 1997

25. februarja mineva peto leto od smrti dragega moža, očeta in dedka. Hvala vsem, ki postojite ob njegovem grobu in mu prižigate lučko spomina.

Žalujoci: žena in otroci z družinami.

V SPOMIN

Naj angeli pojejo ti pesem,
da zbudijo te iz sna,
da spet zaslišimo
glas tvojega srca.

Šestega marca mineva leto dni žalovanja, ko je tragična usoda požara iztrgala iz naše sredine našega drage moža, očeta in dedka

IVANA RAZBORNIKA

iz Srednjega Doliča

Žalostno in boleče je ob tvojem grobu. Mnogo je lepih spominov na tebe in pogrešamo te.

Vsem, ki se ustavite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveča najlepša hvala.

Žalujoči: žena Matilda, otroci Franci, Nada in Tone z družinami.

V SPOMIN

MIRAN BOROVIK

Hitro mine čas, že deset let je, od kar te je usoda zadela. Ne moremo se sprijazniti, zakaj si moral umreti na tako na krut način.

Hvala vsem, ki se ustavite ob njegovem grobu in mu prižigate sveče.

Za njim žaluje mama Rozika in vsi ostali

V SPOMIN

Čeprav v grobu že dolgo spita,
a z nami vedno še živita.
Rožice zdaj vajin grob krasijo
in svečke v spomin gorijo.

9. februarja je minilo 15 let, od kar nas je zapustil naš dragi oče, dedi in pradedi

MARTIN ŠPESNY iz Starega trga.

28. januarja je poteklo 10 let, od kar nas je zapustila draga teta

JOŽEFA ŠPESNY iz Starega trga.

Hvala vsem, ki se ju spominjate in obiskujete njun grob ter prižigate sveče in z mislijo postojite ob njuni gomili.

Žalujoči: vsi njuni, ki smo ju imeli radi!

SPOMIN NA VLADA VAJNGERLA

ŠTEFKA MELANŠEK

Vlado Vajngerl z ženo Marijo v partizanski uniformi

V prazničnih božičnih in novoletnih dneh sem spet veliko premišljevala o vojnih dogodkih in med drugimi sem se spomnila dogodka, kako sem jeseni leta 1944 srečala Vlada Vajngerla pri Zuželu v Razboru. Takrat sem bila dva dni med borci Tomšičeve brigade in eden izmed njih mi je predstavil mladega borca, takrat študenta medicine Vlada Vajngerla.

Lani, v mesecu avgustu sem bila pri sorodnici v Celju. Ta me je seznanila z Vladovo mačeho, osemindesetletno ženo, ki živi na Hajdini pri vnuku Andreju in njegovi ženi Diani. Potarnala je, kako pogreša Vlada, ki jo je pogosto obiskoval in ji prinašal zdravila. Povedala je, da je postala njegova »pisana« mati, ko mu je še kot otroku umrla prava mama.

Vlado Vajngerl je bil rojen leta 1922 nekje pri Dravogradu, nato je živel v Šoštanju, starša pa sta se na stara leta preselila na Hajdino. Že v partizanih si je izbral dekle Marijo, kmečko hči iz Zavodenj, ki je bila tudi v brigadi. Po vojni je delal kot zdravnik v Slovenj Gradcu. Ljudje so ga imeli zelo radi. Rad je delal, nikoli ni šel domov iz ambulante prej, dokler ni pregledal zadnjega pacienta.

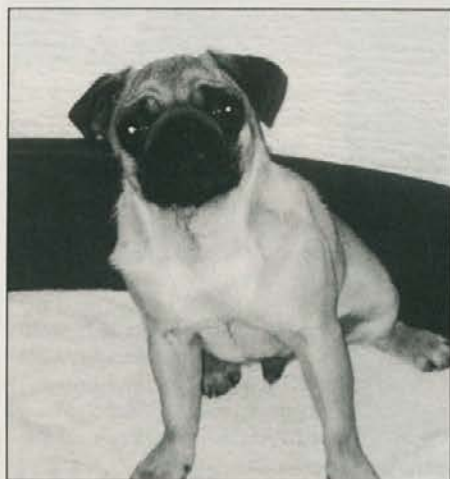
Po vojni je rad prihajal v Razbor, v domačije, ki se držijo strmin tega razborskega območja kot lastovičja gnezda. Bil je skromen in prijazen do ljudi, ki jim je pomagal v času njihove bolezni. Razborčani se ga kot takega pogosto spominjamo.

Vlado Vajngerl z ženo Marijo

M O P S

JOŽA RADOŠEVIČ

Ta pritlikavec kitajskega porekla je dobrodušen, prijazen psiček, ki ima vsakega rad in se mu poskuša prikupiti. Ni vsiljiv, posebno rad ima otroke, odlično pa se vključi v družinsko življenje in nas s svojim dobrodušnim značajem nikoli ne dolgočasi. Dokaj hitro se prilagodi dolgočasnemu mestnemu življenju, močno pa ga utruja hoja po mestnih pločnikih. Mimoidoče rad oblaja, vendar je ta lajež prijateljski, dobronameren.

Pasma izhaja iz daljnega vzhoda, točneje iz Kitajske in je edini predstavnik vzhodnjaških pasem, ki ima kratko dlako. V evropske kraje so ti psi prišli po Svilnati poti, ki jo je med drugimi prehodil Marco Polo. V Evropi to pasmo prvič zasledimo od 19. stoletja dalje. Mnogo zelo pomembnih in zanimivih ljudi v zgodovini je imelo mopse in so uživali v njihovi družbi. Posebej velja omeniti Napoleona ter prince in kralje evropskih dvorov ob koncu 19. stoletja. Še danes veljajo kot posebnost figure iz Meissnovega porcelana, ki predstavljajo mopse. Zbiralci so pripravljani zanje odšteti kar lep kupček denarja. Iz starejše zgodovine so znane zelo stare figure mopsov, narejene iz porcelana, keramike, žgane glinice in jantarja, ki so stare tudi 2000 let.

Do leta 1914 so mopsi živeli na Kitajskem in nosili ime TO - SZE. Vzgojili so jih tibetanski menihi.

Mops se hitro uči, je zelo pozoren, nič mu ne uide izpred oči. Zanima ga okolica, rad se vozi v avtomobilu. Ti psi so občutljivi na hitre spremembe temperature in preprih. Višino doseže do 32 cm, težo od 6 - 8 kg. Barva dlake je srebrno - siva, rumeno - rjava, belo - zlata do črne, zelo gosta, mehka in se svetli.

Lahko verjamete, da po vseh opisanih značilnostih in karakterju ni bil zastoj prisoten na dvorih, zato ima tudi ime dvorni kitajski pes. ▲

Počitnice

V času počitnic si sorodniki in prijatelji marsikdaj izmenjamo otroke. Tako je moja hčerka pristrčno povabila hčerkico moje sestrične, sestrična pa je štirinajstletnega otroka nemudoma napotila na Koroško, da si ja ne bi slučajno premislili glede vabila.

Punca je kondicijsko na nivoju Himalajcev, saj z očetom pogosto ob luni tečeta na Kredarico. To smo seveda izvedeli prepozno, a še vendar dovolj hitro, da jo je moja hči "popihala" k svojemu fantu in me pahnila v družabništvo s to športno navdušenko.

Sobotni večer je tako minil v mazanju oziroma voskanju sank ter razglabljanju dekleta, ali je na Kopah dovolj snega za deskanje. Jaz sem zato v paniki poklicala na pomoč moje nevidne družabnike - angele in so mi svetovali, naj jo pred športnimi aktivnostmi peljem še k maši v bližnjo, 100 m oddaljeno cerkev. Res, bil bi greh, če bi preslišala njihov nasvet. Ta veliki otrok se je potem drl s kora, kar naj bi bilo petje cerkvene pevke, da so si domačinke skoraj mašile ušesa od tega blaglasnega zavijanja, ko sem poskušala še jaz z mojim sopranom. Potem ji je na srečo zmanjkalo besedila in sta Jožef in Marija ostala brez večerje tako ali tako. Med mašo mi je eden izmed zgoraj navedenih pomočnikov prišepnil, naj jo peljem še v čim bolj oddaljen kraj na kosilo, da bi pa še tisto bolj teknilo, naj tja pešačiva. Seveda, seveda, to je ideja. Jadrno sva jo uresničili in v Kitajski restavraciji v "Bukovski" vasi (tako izgovarja ona ime te vasi - naglas na prvem zlogu). Prijetno siti sva potem pred to restavracijo ustavljali vozila za nazaj in nama na moje veselje dolgo ni nihče ustavil. Ko sva prišli domov, se je že mračilo. "Torej, živali še oskrbiva, potem pa sankat!" sem jo poskušala zainteresirati za kakšno opravilo pred in v hlevu. "Lahko razbijaš led pred hlevom." Toda, ko je prvič zamahnila s krampom, je ugotovila: "Mišico na levi roki imam nategnjeno!" "Potem pa nanosi žagovine za steljo", sem ji svetovala. Res, akrobatsko je z eno nogo držati lopato, z drugo pa suvati žagovino nanjo. Predlagala sem ji, da uporabi eno roko in eno nogo za ta opravke.

Jaz sem medtem oskrbela konja, kozi, psa in mačke, ona pa je skočila v športna oblačila, potegnila kapo na oči in sunila sanke na cesto. Juhuhu. Toliko sem še bila prisebna, da sem se iz teh drznih pustolovščin vedno rešila tako, da sem se vrgla v sneg ali jarek.

Zvečer ob 10.30 uri sva še žrebali, ali bi šli vočtit novo leto sosedi, ki ima tako napeljan zvonec na terasi, da je povezan s hišo in je namesto hišnega zvonca in moja nadebudna punčara je vlekla za vrv dobre pol ure. Soseda sta že spala, a sta potem oznanila temu otroku vse v zvezi z bontonom in ji zaradi mene prizanesla zaušnico, čeprav sem jaz mislila, da bosta staknila pljučnico, ko sta oblečena v pižame in govorec v mrzloti večera stala med vrati.

Nedeljo sva zaključili: ona zadovoljna v hiši pred televizorjem, jaz na ledu pred hišo, ker sem od utrujenosti pogrnila pred svojo garažo. Ležeč na ledu sem še ugotovila, da velikega voza ne znam poiskati na zvezdnem nebu, da je drugi dan hvala bogu zadnji delavnik in da sem potem takem vsaj dve tretjini dneva rešena družabništva s to energetsko nabito počitnikarko. In sem se odločila, da vstanem in grem v hišo.

Počitniške dogodivščine zapisala
Milena CIGLER GREGORIN

PUST NASMEJANIH UST

PUSTINE ŠEME JE POSNEL PETER VERNIK

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec

Telefon, nc: 88 43 332, Faks: 88 42 684
E-mail: viharnik@gg-sg.si

SERVIS

Če ste lastnik tovornega vozila, gradbenega ali kmetijskega stroja, potem prav gotovo potrebujete nekoga, ki vam bo pomagal skrbeti zanj.

S svojimi dolgoletnimi izkušnjami in usposobljenimi delavci vam nudimo:

- vzdrževanje vseh vrst tovornih vozil z nadgradnjami
- montažo in vzdrževanje hidravličnih dvigal
- merjenje tlakov in nastavitve varnostnih ventilov
- avtooptiko za tovorna vozila - merjenje nastavitve stekanja koles in osi z lasersko optično merilno napravo
- centriranje koles za tovorna vozila
- demontažo in montažo avto-

plaščev tovornih vozil, gradbenih strojev in traktorjev do velikosti 56"

- prodajo vseh vrst avtoplaščev proizvajalcev Bandag, Sava, Semperit, Goodyear, Debica,...
- po konkurenčnih cenah obnovo izrabljenih pnevmatik
- pranje tovornih vozil z ročno enkratno napravo
- vzdrževanje in popravilo gradbene mehanizacije
- vzdrževanje in popravilo kmetijske mehanizacije (smo po-oblašeni servis traktorjev UNI-VERSAL)
- montažo in popravilo gozdarskih vilov
- varenje, struženje, rezkanje

Obiščite nas ali pokličite za dodatne informacije!

PE SERVISI

Pameče 151, 2380 Slovenj Gradec
☎ (02) 88 46 100
Telefax: (02) 88 46 109

T R G O V I N A

SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

V naši gozdarski trgovini LES v Slovenj Gradcu in Radljah vam nudimo vse, kar potrebujete za delo v gozdu:

vso gozdarsko orodje in opremo za posek in spravilo lesa, kolesne verige za traktor ali tovornjak, zaščitna sredstva in oblačila za gozdarje, kosilnice in motorne kose, škarje za živo mejo, motokultivatorje in še vse ostalo za delo v gozdu in na vrtu, itd...

Oglasite se pri nas.

SLOVENJ GRADEC,
Cesta na Štibuh 1
☎ 88/21 620,
faks 88/42 684
RADLJE (Dvorec),
Koroška cesta 68
☎ 88/71 423,
faks 88/71 239

koroška banka

Koroška banka d.d. Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

OSEBNO POSOJILO ZA VEČJE NAKUPE

Imate v načrtu večje nakupe?

V Koroški banki odobravajo osebna posojila za kakršenkoli namen.

- Osebno posojilo vam odobrijo hitro.
- Osebno posojilo lahko dobite v gotovini.
- Za posojilo ne potrebujete dokazil, kako ga boste porabili.

Posojilo lahko najamete na največ pet let, višina pa je odvisna od vaše kreditne sposobnosti.

Za svoje komitente imajo v ponudbi tudi posojila brez zavarovanja.

Informativni izračun

Za posojilo brez zavarovanja v višini 300.000 SIT za dobo enega leta in mesečnim odplačilom 26.739 tolarjev znaša realna efektivna obrestni meri (EOM) 7,32%.

Navedena EOM je izračunana na dan 30.11.2001 in se spremeni, če se spremenijo stroški odobritve, obrestna mera, dan in mesec odobritve posojila.

Koroška banka d.d.,
Slovenj Gradec, Glavni trg 30
Bančna skupina NLB